

MAGYAR NÉP

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre 10 pengő, félvcre 5 pengő.
Egyes szám ára 24 fillér.

Laptulajdonos:

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI
MUNKÁZTATÓ RESZVÉNYTÁRSASÁG

Megjelenik minden szombaton,
Szerkesztőség és kiadói hivatal:
Kolozsvár, Brassai-utca 7. szám.
Telefon: 18-57.

A tánc

A világot helyett ezen a télen a komoly foglalkozás és a csendes időöltés lesz a szórakozásunk. A belügyminiszter rendeletet adott ki és abban megírtotta, hogy bármilyen táncmulatságot, vagy más táncos összejövetelt engedélyezzenek a rendőrk, vagy csendőri hatóságok. Komoly és megszüvelelni való itelem ez a rendelkezés. Különösen azok számára szól, akik ma sem tudják másképpen elképzelni a telet, mint esőgős szánkókon hajtvva, fulladásig táncolva, ivás, táncorna között, néha bieszkázással, sok ivással és hangos ordítózással.

Tudjunk jól, hogy komoly a magyar népi és komolyabb talán, mint valaha volt. Gőrcsösen kapaszkodik a földre és a magyar valóságba a gazda s a föld szorítja a munkát, amíg bírja. Tudja, hogy aidaozata nem hiábavaló, hogy a maga hazájáért ad, a maga és gyermekei életbiztosítását köli meg, amikor többet dolgozik s amikor lemond sok olyan dolgról, amiből például a békés időkben jussa van minden embernek.

A falunak súlyos gondjai vannak. A házkodás olyan nehéz ma, amilyen sok egy ilyen fölúpusztító világáború következtében lehet. Ami ugyancsak van az országban, az első sorban a honvédségnek kell, hogy ha elvetkeznek az óra, amikor az ellenség el kell számolnunk, vagy amikor az irányból jövő esetleges támadást el kell hárítanunk, ott álljon a magyar név, ahol kell, jól felfegyverezve, ruhában és jó ellátással; ahogy a magyar honvédek illik. Nekik adjuk a sorban a ruhának, cipőnek, valót, én az új eszma megcsináltatása is ott marad el megint egy időre, mert senki valamegik hozzátartozóink lánya készítenek az anyagából katonasandalt. Tudja is ezt minden józan gondolkodó magyar és nem zúgó-érte

Természetes ezek után, hogy ha a komolyan élő s hivatását, a háborús kötelességteljesítést tisztességesen vállaló ember lemond néha azokról a szükséges dolgokról, amelyeket csak nehezen tud nélkülözni, le kell mondanunk olyanokról is, amelyekre nincs feltétlenül szükségünk. Ilyen a tánc is, a bál, vagy a divatos teacstély, amely ugyancsak a táncra való egyik alkalom. Nem duhajkodhatunk, nem rophatjuk lthon ebben a farsangban a bekehujás táncokat, amikor a haretéren a legirtózatosabb haláltáncban kavarog minden s amikor nincs a világnak egyetlen országa, amelyet meg ne érintett volna már a háborús szele. Nem időszere, de nem is izléses dolog ma a mulatozás. A farsang eltelt majd tánc nélkül is, a leányok férjhez mennek, ha van kihez és feleségné válók. Csendesebb és szelidebb örömeik is kielégítik majd a fiatalságot, mint a hírdelt bieszkázós bálozás.

Mindenki természetesen tudja, hogy a mai időkben irányított gazdaságok folyik az országban, hogy elő tudjuk teremteni mindazt, amire az országnak szüksége van a határokon belül és a határokon. Tartsuk természetesen azt is, hogy a honvédelmet nem csak gazdasági oldalon, nem csak pénzügyi téren lehet idebent szolgálni, hanem mindezek alapját, az általános munkabírást sokszor befolyásoló hangulati dolgokkal is. Ilyen a tánc, a szajos mulatság. Amit bőjthez tilt az Egyház a amit ma az ország is eltölt mindannyunktól, hiszen ma bőjt van, a vagy forrongás, az újjáformálódás, a fellámadás nagybőjtje, amely előkészít a következő időkre. S ha ma nem hallgatunk az apostolok szavára, ha nem tudjuk megfékezni indulatainkat, nem hajtunk meg fejünket a parancsok szükségességei előtt, akkor nem vehetjük számlra azt a bizonyos „szébb jövőt”, amit annyiszor szoktunk emlegetni.

EGYETEMI KÖNYVTÁR Kolozsvár, Magyar Királyság, 10. 1944. KOLozsvár

HETI JEGYZETEK

Irja: (d. i.)

As új esztendő minden reménye

benne el abban a néhány forró gondolataiban, amit eszében a napokban küld a magyar ember az Isten felsőges színe elé. Egy évig dolgoztunk hisséggel és becsülettel azon a területen, amit ő rendelt számunkra. Ki a barázdát kövözt a földéken, ki a műhelyekben, ki az orvosi rendelőikben, vagy irodákban, szerkesztőségi asztalok mellett, műtermekben, vagy más munkahelyeken. Egy évig kerestük a kényeret azért, hogy legyen életünk, hogy gyermekeink szűze ne görbüljön sirásra az éhség miatt s hogy jócuk biztosan épüljön. Erőfeszítést, biztos akaratot és sokszor vétezi magatartást követelt a munka egy év alatt, ezt nem tagadtuk le. Sokszor talán úgy éreztük, hogy fűdagságon sok lemondást és teljesítményt kell vállalnunk, többet, mint amit kibírunk. De a munka folyt, az eredményeket már látni lehet s a sok erőfeszítés nem lehet semmibevesztő céltalan áldozat. Kibírtuk ezt az évet s kibírjuk a következőt is, bármilyen legyen. Vannak nemzetek, amelyeket egyszerűen jobban megpróbált az Isten ebben az esztendőben, mint minket. S ha ők állják, mi sem maradjunk el más mögött. A magyar soha sem fordult idegen példák után. A világség, amit anyanyelv szerelünk nemzeti erényünkönként hangzottatni, megabon horaja azt is, hogy tudjunk sokat teljesíteni és tűrni. Helyállami és betöltési a hitvárt, dicsőséget szerzeni munkával, becsülettel, helytállással és világséggel a magyar nének: mindanyajunk köteleessége. A megfeszített munka, az áldozatvállalás mind házi eszköz ma s ha ezek mellett még az Istenbe vetett mély bizalmunk is megvan, ha a Jézus iralmába ágyazott hitünk nem csak külsőség és hangzatosított szöveg, hanem komoly életformáltság valóság, akkor nem kell félnünk az új esztendőtlől, annak esetleges megpróbáltatásaitól sem. Minél jobban felük az idő, annál közelebb vagyunk az igazság győzelméhez s a gonosz anyargatásainak végéhez. Ez örök és megdöntöhetetlen igazság. Ezzel a tudattal induljunk el az új esztendőben!

✱

Csiky János dr. cikksorozatát ír

a Székely Nép című lapban „Közegezségügyi politikánk és a székely kongresszus” címmel. Az orvos szemégből nézi életünket s a mint cikksorozatának címe is mondaná, a készülő székelyföldi kongresszus fi-

gyelmét népegészségügyünk fontos kérdéseire hívja fel. Hogy orvosok adataiból mi kerül majd megtárgyalásra, azt előre nem tudjuk. Anyi az azonban mindenesetre el kell ismerni, hogy az adatok összegyűjtése és eldölgözése fontos valamennyi erdélyi magyar számára. Egyik legutóbbi cikkében a cigánykérdésről ír. Mly állapítja, hogy ez az alig használatos fajta milyen teherrel nyomta magyar életünket. Foglalkozás nélküli csavargó nagyrésztük, koldulásokból, lópásból tartják fenn magukat, nála nem fizetnek, nem dolgoznak és nem termelnek. Igénytelenek, akiknek letlelepitését és rendszeres elhelyezkedésére való szoktatását már sokszor és sokféleképpen megkísérelték. Legutóbb a sorok irójának Mezőbánd tekintélyes gazdasági pánszólta, hogy a községben és határában élő rengeteg cigány milyen terhet ró a község vállaira. Gond ez a csavargó kisebbség mindenki számára s mindenki tudja, hogy tennt kell valamit velük. Nem a zenészekről, vályogvetőkről, vagy éppen iparosokról van szó, hiszen ezek már rendszeres foglalkozást únez s kivesszi részüket a nemzet munkájából a maguk képességei szerint. A kettős szomszójelcsertételességűen cigány kücsül, aki a Délvidék határférése előtt 1941-ben Magyarországon élt, talán háromnegyedére becsülhetjük azokat, akik sem szegsznek hasznos munkát. Vajon a székely kongresszus képes lesz-e elindítója lenni egy olyan munkának, amely a munka és termelés szent igájába tereli majd azt a szabóllan tömeget?

✱

A székelyudvarhelyi társaségkocsin történt

az alábbi eset, amit mint tanulságos dolgot mindenkinek figyelmébe ajánlunk. A kocsiában, amely a sötétedés-kor indult, alig volt négy polgári utas, s többi mind diáklány volt. Az udvarhelyi tanfőlépés növendékei, akik Marosvásárhely felé utaztak a karácsonyi vakációra. Nyilvánvaló volt, hogy a kalauzzal valahogy elintézték, hogy mindanyajuknak legyen helye a kocsiában. Amikor indulás-kor becsukta a kalauz az ajtó, meg is jegyezte: Hát én megtettem a kisanaszonyoknak, hogy mind együtt utazhassanak, de ezért íszettés is jár. Mégpedig az, hogy egész úton énekeljenek! A léányok elfogadták az ajánlatot s egy szép, csengő hang meg is kezdte a dalsorozatot s azt énekelte, hogy „A csitári hegyek alatt...”. Aztán utána a többi népdalt. Így ment ez egy félóra hosszat, amikor

már úgy látszik, kicsit kifáradtak a kalauz, széparca, bujuzos magyar férfi maga is velük ádulotta a néklat. Most, hogy elhalgattott a dal, hátrafordult:

— Hát azt fájjuk el most, hogy „Jóéjt, drága kis hadnagym, jó éjt”. Erre a léányok egyszerre kiálták:

— Két nem fájjuk, mert nem fájuk!

— Akkor azt csak tudják, hogy „Jóéjt, drága kis hadnagym, jó éjt”!

— Est sem tudjuk, nem fájjuk! volt megint a válasz.

A kalauznak ehhez sem fért az jében, hogy csak a fiatal léányok is tudják a divatos dalokat. Meg is jegyezte:

— Hát milyen fiatalok, hogy is tudják ezeket a slágereket?

Es a sötét kocsiban egymás után válaszoltak a fiatal léányok:

— Azért nem tudjuk, mert alakkor! Nekünk nem kell sláger, any van igazi magyar dal. Olyan, amily magyar nép énekel. Igazi dal. Észre, akár mit mond a kalauz a Lásza, s mindenünknek kedve, meg aztán nem lehet összetévesztés sem a némettel, sem a franciával vagy az angolnal, olyan magyar a nek még a dalom is. Idegen né tudnak kiültölni is.

A kalauz hallgatott. Nem is nézett egy darabig, de a kimonó igazság aít csillogott apró aról alakjában a sötétségben. Aztán nem is észbe jutott a kalauznak s a női belátta, hogy ennek a sok vidékénekesem magyar léányoknak is igaza, azt mondta:

— De azért még énekeljenek, s bizony tudják, hogy kimentek a hegyre s levettem a kölyöge...”

Nem válaszolt senki. De a dallás uttk s egy pillanat múlva már meggett a kocsi a szép magyar dalra, s a szép magyar szövegtől. Az any buuz rohanat a sötétben, előt villott a villanylámpája, de bent a győző volt a jény. Rgyhátra talán ötvenéves magyar a legfiatalabb nemeszékkel. A találkozásuk fél költ az erdélyi estében s diadalmas szentet a magyar dal a ma és a nap nemzedékének ajakán.

Ezen az úton nagyon szegyetten a magot a rádió, a szünpár és a mek sok csüszegszözen bürgny a léányok előadása...

A Magyar Nép minden kedve olvasójának boldog újévet kíván a szerkesztőség és kiadóhivatal.

Legbiztosabb tőkebefektetés a búzakötvények jegyzése

A búzakötvények kibocsátása egyforma érdeklődést kellett a pénzpiacra és a nagyközönség körében. Az a tény, hogy a kormányzat új értékpapírt bocsátott ki, nemcsak egyszerű pénzügyi művelet jelent, hanem az ország gazdasági életének vérkeringésébe is egészséges felfrissülést visz. A búzakötvények kibocsátása ugyanis a nagyközönség kezében lévő vásárlóerő egyrészt az államháztartás fokozott szükségleteinek kielégítésére sorakoztatja fel. Az államháztartás felfokozott kiadásait ma már nem lehet egyedül az adóbevételekből fedezni, a kormányzat részéről tehát nagyon helyes elhatározás volt, amikor a felhasználatlan készpénztől semélt meg az ország gazdasági élet vérkeringésébe.

A búzakötvények jegyzése első sorban a gazdák számára jelent nagy előnyt. A búza hazánkban mindig értékemő volt. Ennek legfőbb bizonyítéka, hogy például a tartozási kötelezettségeket, a haszonbérleti szerződéseket stb. gyakran és szívesen állapították meg búzártekében. A mezőgazdák legtöbbször búzában gondolkodnak és így számítják ki fizetési kötelezettségeiket is. A pénzügyi életben állalános szokás szerint a búzát értékemőnek fogadják el, búzákötvényeket adtak, búzabetétet fogadják el és búzákötvényeket bocsátottak ki.

A mezőgazdák számára a háborús viszonyok között nagy gondot jelent, hogy megfelelő biztosíték mellett gyümölcsösözben használják fel érmeikéikért kapott készpénzüket. A fizetésre nem gondolhatnak és a vásárlási lehetőségek is korlátozottak. Az a tény, hogy most búzákötvényeket bocsátottak ki,

a mezőgazdák számára lehetővé teszi, hogy készpénztökejüket teljes biztosíték mellett gyümölcsösözben kamatoztathassák. A búzakötvény értékálló állampapír, amely nem függ a pénzpiac hullámzásától. A tüzsdén is bevezetett állampapír értékét a negyvenpengős búzár adja meg. A kormányzat gondoskodik arról, hogy az árfolyam mindig a megfelelő színvonalon álljon, ami már eleve bizárrja, hogy bárkit is

Amit a gazdának tudnia kell

Januári munkák

A gazdaságban. A fagyos idő kevés külső munka végzését engedi meg. Ha a föld nincs nagyon megfagyva, lehet a házkörüli és a határbeli árkokat kijavítani, esetleg téli mélyszántást is végezni; fagyos földnél legjobb a trágyát kihordani a szántóföldre és minigyárt el is teregetni.

A veteményeskertben. Enyhé időben ássunk, forgassuk a talajt, száraz fagnál trágyát hordjunk. Ebben a hónapban a kerti eszközöket javítsuk és készítsük el a használatra; a kerti magvak beszerzéséről is most kell gondoskodni.

A gyümölcsösben. Az ojtáshoz szükséges nemes gallyakat most kell szedni és száraz homokba tavaszig eltenni. A száraz gallyakat és a hernyófészkeket szorgalmasan tisztogassuk. A rizikét, pözmétét meg lehet már nyelni. Gyümölcsfák trágyázására legalkalmasabb idő.

A szőlőben. A tavaszi ültetéshez szükséges földmunkálatok és a trágyázás legeelszerűbben végezhetőek.

A pincében. Az újbor lefejtését okkellen el kell végezni. Egy-két hetenként töltöessük fel a hordókat.

Lárosodás érhesen. Kétszázmillió pengős névértékben bocsátják ki a búzakötvényeket és ennek a keretnek jegyzése a mezőgazdaság részéről megnyilatkozó hatalmas érdeklődéssel már előreláthatólag biztosítva van. A kormányzat azonban lehetővé teszi, hogy az ország egész társadalmi résztvevessen a búzakötvények jegyzésében és ilyenformán egyszerű hozzájáruljon az állami szükségletek fedezéséhez, másképp pedig a legbiztosabb módon befektethesse és kamatoztathassa készpénztökejét.

A magtárban. A gabonasziszik és gabonamoly elszaporodását kiserjük figyelembe és védekezünk ellenük.

Az állatok körül. Az istálló gondozására és tisztítására fordítsunk nagy figyelmet és ne feledjük el, hogy az állatoknak legalább napi 1—2 órai szabad levegőre van szükségük. Az épületek javítását és takarítását lehetőleg most végeztessük el.

A baromfiudvaron. Az évnek leghidegebb hónapja, amelyben kaparószint kell az állatoknak adni, vagy pedig az ólat úgy kell berendezni, hogy az esős, havas, zord napokat az ólaton tölthesse el. Az ólat világítása ilyenkor telen igen jövedelmező lehet, ezért érdemes lesz ennek bevezetését mérlegelés tárgyává tenni. A mag-és automata-éleség mellett zöldfeszégről (káposzta, kelkáposztalevél, csirázott zab vagy árpa) gondoskodni kell. Ha ilyen éleségre nem lehetünk szert, akkor felvágott répát, csicsókát adunk az állatoknak.

A méhesben. Elessük a gyenge eszládokat mézzel, cukorral. Erős hidegben takarjuk le a kaptárakat s a röpilyukat árnyékoljuk be deszkával.

„Arany kalással ékes rónaság“ ... (Delői)

A magyar a búzában aranyat lát.

Vásároljunk búzákötvényt!

NAGY MAGYAROK JÖVENDŐLÉSEI

Nagy idő tanul, akik sok töprengés-
tel, munkával éltek világukat s aggód-
tak a magyarságért, sokszor papírra
vetettek sejtelmekiket. A lángész néha
kísérteties hűséggel megálmodja a jö-
vőt s csak az hiszi el, aki már későn,
de igazolva látja a jövendőléseiket.
Tanulságos dolog, ha nagy írónk,
nemzetgazdáink jövendőlései között
találunk akkor, amikor kíváncsian
fordulunk az új esztendő felé: vajjon
mit hoz?

Olvasgat a alábbi sorokat s meg-
látjuk, hogy hány jóslat teljesedett
be közülük.

AZ EURÓPAI FORRADALMAK
egy ciklusa bevégezett. Fegyverszü-
net van. De az eszmeharc kezdetén
vagyunk még. A bősé elemek kifárad-
tak, de nincsenek lefegyverezettek.
S mik a szélső párt jelszavai? A szo-
cializmus és köztársaság. Hogy az új
doctrina kelendő legyen, a szocialista
köztársaság hitterjesztői hamuvá akar-
ják tenni egész Európában a mostani
polgárosodást.

Forradalomtól a szocializmus miatt
nálunk tartani nem lehet. Ha egész
Európa lángba borul, ha semmi támpo-
ntja nem leand többé a régi rend-
nek, a régi szabadságnak és a régi tár-
sadalomnak, ekkor talán a magyar is
bele sodortathatik a közmozgalomba,
de hogy e mozgalom nem öhajtja,
hogy e mozgalom iránt ellenzenve
vagy, hogy e mozgalom kifejlésének
gátlására mindent elkövetni kész, er-
től nekünk kezekedik a természet és
tapasztalás, kezekedik a magyar faj
jellemének ismerete, kezekedik a
nép viszonyai és fogalmai.

Az ausztriai birodalommal vagy
egyiknek kell a nagyhatalmasságok
közül lenni, vagy a világtörténelemben
hivatása nincs: ez európai
axioma. Mert ha Ausztria sokig nem
feljeshető helyzetének igényeit, ke-
telen oly befolyások alakulniának, me-
lyeknél fogva Nyugat-Európa és a pol-
gárosodás, a román s germán nép-
fajok csak iszonyú áldozattal ottál-
mazhatóak meg a világot egy ki nem
forrt, nagyvágyzó és erélytél tübe-
esülő népfaj szeretlen követeléséitől.

Kemény Zsigmond.

S nem csak diésőké a haza:
A munkás pór, szegény,
Bár észrevellen dolgozik
A hon derületén.

S ne csak veszélyben légy serény,
A béke vészeshb,
S melyet vág álmos népeken,
Gyógyíthatatlan a seb.

Vörösmarty Mihály.
(Honszeretel).

Csak jobbítsuk meg magunkat,
szabjunk más rendet dolgainknak,
tegyük régi helyére és méltóságára
militáren disciplinam: egy nemzetnél
sem vagyunk alábbvalók és ha keves-
sen vagyunk is, nem oly kevesen azért,
hogy a török ehkekkel meg ne bánha-
suk, hogy ily semminek tartott min-
ket.

Zrínyi Miklós.
(A török áfium ellen való orvosság).

AZON ÁLLÍTÁST, mintha a szláv
mozgalom, magyar nyelv melletti túl-
burgóság okozta reactio lenne, alapla-
lannak tartom: hogy az rosszul fedő
palást s erőtellett ürügy gyanánt hasz-
náltatik, azon mozgalom valódi ere-

lete s minősége fedezésére, arról meg-
vagyok győződve: hogy sem törvény-
hozás, sem t. hatóságok, sem egyénel
tettei azon állításra bevehető okot nem
adtak, állítom s be is merem bizonyí-
tani; hogy azon hamis váddal minke
akarnak kül- és belföld előtt gyö-
letessé tenni, s végre, hogy honunk
ban s azonkívül is létező szláv moz-
galmak egész Európát, uralkodó há-
zunkat s honunkat nagy veszéllye
fenyegetik, ezt hiszem s vallom.

Wesselényi Miklós bács

KOSSUTH EGY DEMOKRATIKUS
független Magyarországot akar létre
hozni e nagyszabású jelszavól: sza-
badság, egyenlőség, testvériség. Hogy
az ilyen törekvés mire vezethet, az
néhány szóval emlíndhatom. Vag-
sikerül, vagy nem. Vegyük a legjobb
esetet, hogy sikerül, akkor az egész
magyar nemzet életében a legfonto-
sabb: a közgazdaság (ipar, vasfátal-
gyárak és sok számtalan anyagi do-
log), mely a nemzet szupremáciájá
biztosítaná, el lesz hanyagolva, me-
a nemzet ezeket nem kultiválta és a
ilyen dolgokat nem érti és nincs ha-
lama hozzá: azért az egész közgazd-
sági tért kiengedő siklani kezéből s
azt nagy örömmel konfiskálnák a zs-
dók. Ezek aztán roppant vagyons-
s és ezáltal nagy hatalomra jutnának
és Kossuth így megeremtelte volna
demokratikus, szabad és független
Magyarországot — a zsidók száma-

(Budapesti Hirlap 1897 január
Széchenyi István gróf nyilatkozat,
Pethlen János gróf feljegyzései alap-
ján.)

BUJDOSVA MINT VALAMIKOR
hojdnk, igenis, lappanganak itt me-
magyar erők. Tápén s mindenütt, ab-
még nem Amerikában lakik, a ma-
gyar paraszt megörzött valamit
Árpád-hagyományokból. Afféleké-
amiről Széchenyi István álmódozott
Kelet népeken. De ez az ország m-
nem Magyarország s csak akkor le-
az, ha szóhoz, hatalomhoz jut a
rsz.

Ady Endre
(Pasztyasszer)

Az ország legrégibb
szarvasbörgyára

Őz-szarvas-

démvadbörőrel, keztlyő-, ruházati-
tűző- és maszbörőrel, szédhár-
rókai, vedmesző és egyéb állati bő-
rökkel szítmére

kikészítésre elvállal
Mehlschmidt Gyula utca,
villáz
FEJÉR ANDRÁS

Finom börgyára —
Tatatóváros

Legmegeebb napi áron veszek:
Őz-szarvas, démvad-
vidi zső, farkas, róka-
bőr, vedmesző, vidra-
nyest, kőrcs, porény-
s KUTYABÖRŐKEI

A apitea 1700.

Őszinte szavak a cselédleányok helyzetéről

Nincs külön úri és cseléderkölcstan

P. Tamás Ágoston írta Csíksomlyóról: A székely sorskérdésekkel törődők elméjét mostanában sokat foglalkoztatja a budapesti székely cselédleánykérdés. Újságírók, hivatalos és nem hivatalos egyének egyaránt küzdenek ezzel a kérdéssel s lehetőleg a nemzet egyetemes érdeke jegyében szeretnék azt megoldani. Ez a kérdés azért vibrál — sokszor szemet sértően — a közvélemény levegőjében, mert állítják a székely cselédleányok erkölcsileg rosszak, társadalmilag megbízhatatlanok. Mármint megjavításukra kétféle szérumot emlegetnek a hozzáértők. Az első az lenne: a budapesti helyszínen erősen meg kell nevelni őket, a második: ha az első kilitálatlan, akkor mindgyógyászlag haza kell terelni és a Székelyföldön — ki tudja mikor — létesítendő ipari üzemekben dolgoztatni.

Mielőtt vagy az egyik, vagy a másik hírtelen bekövetkeznék, én is hadd szaporítsam a szót. Az olvasóktól előre megnyugtatom: nem találtam ki egy harmadik szérumot.

Sodor az idegen áradat

Köztudomású dolog, hogy a román megszállás alatt a kenyérgond a székely leányokat Bukarestbe s a dunaparti román kikötő városokba űzte. Valamiből csak élni kellett! Azt is tudjuk, hogy ezek közül egyesek erkölcsileg lerongyolódva jöttek haza. Az otthon talaja kicsúsztott lábuk alól, a balkáni szél vette magá elé, annak pedig tudjuk, erős volt a sodrás. Hétköznapokon űzték a munkát s amikor kimenőjük volt, védtelenül öylegettek a városok ezer csúcsánál között. Nem is kellett olyan örödi elvetemültség, hogy valaki beléleljen a regáli nagyobb városok kiöntött pocsolójába.

De a többség — ha ki is nyitott a zeme — nem feledkezett meg marjáról, fajáról és kötelességéről.

Jött a bécsi döntés. Természetesen aza igyekeztek, magyarul és magyar városokban folytatni a munkát. zomban nagy volt a botránkozás a magyar paloták előcsarnokaiban, amikor látták a hüllyegek és urak, hogy bizony nem anyagok lengik körül ket a székely leányok képeiben. Péig bárki búrmit is állítson: a cselédleányok erkölcsileg egy színvonalon állanak bárholon, bármilylik árossa kerülnek is. Tájékozatlan állítás, hogy csak Pesten vannak assz és megbízhatatlan szolgálók.

Mindenekelőtt közelítsük meg a dolog gyújtópontját: a székely cselédleányok: rosszak és megbízhatatlanok? Ez következményekben éppen olyan felelősen és helytelen gondolkodású állítás, mintha valaki általános évenyi igazságként mondaná ki: Magyarországon rosszak és megbízhatatlanok a katonák, a papok, a tanerők, az iparosok, a kereskedők, az ügyvédek, az orvosok stb. Ha valaki a sajtóban, vagy nyilvánosan ezt az állítást meg merészléne kockáztatni, másnap már az érdekeltestület az illetőt bepörölné, annál a kézenfekvő oknál fogva, mivel az egyesek kifogás alá eső életét ráhúzza egy egész társadalmi rétegre. Ha tehát egy ilyen megdondatlan állítással senki placi dobogóra nem áll ki, hogyan lehetséges az, hogy akának megdondatlannál megdondatlanabb emberek, akik széltében-hosszában általánosítólóg elmarasztaló ítéletet háborognak a székely cselédleányokról.

székely leányokon kívül hazánkban minden más cselédleányt a szentség és becsületesség útjának kanyarutaitara lehetne állítani, miért volt az a gyors átváltás? A magyarraát egyszerű: a nem székely leányok között is akad erkölcsileg gyöngye nádszál. S mégis miért ez a rivalgás?

Lássuk inkább a való helyzetet, amelyen segíteni akarunk!

Adjanak példát a városi családok!

A hiba nem egyedül a cselédleányokban van. Ha egy állat, veszett állatok közé kerül és megvész, a veszettség okát semmiesrele sem kereseljük az utóbánál. Ha egy egészséges alma rothadt alma közé gurul és megrothad, senki sem okolhatja az egészséges almát. Ha a cselédleány minden szempontból kifogástalanul kerül ki falujából, családjából és egy év alatt telesháza magát a lelki betegségek bacillusaival: a környezetet kell hibáztatni és nem őt. Javuljon meg a polgári közélet a csak azután ítéljen. Amíg a közéletben — kezdve a családtól, ahol éppen lakik a cselédleány — a legkifinomottabb erkölcsösséget lát és hall, addig az ilyen közéleti erkölcsösséget létrehozó emberek nemuljanak el! Tudomásunk szerint keresztény erkölcslet csak egy van! Még eddig nem szerkesztettek külön úri és külön cseléd erkölcslet. Alkalmozni a családtól. Egyáltalán nem csodálkozunk, ha egy gyergyoremeti cselédleány hazajöve Pestről a karácsonyi ünnepekre, a szent énter cigarettával kínálná meg édesapját, miközben ő is rágyújtana. Hogyan botránkozna meg, amikor mindjárt kopóval sem lehet találni olyan városi nőt, aki ne járulna hozzá a mai dohányszükséghez. Valahol itt az utánzásra kitergetett példatárban van a hiba.

Máskülönbzen maradjunk csak a cselédesség között. Nem elszigetelt helyi jellegű, hanem általános bajról van szó. Egy általános bajt pedig a mindentható állami hatalom nélkül végérvényesen gyógyítani nem lehet. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a különböző női társadalmi szervezetek tagjainak eddig ilyen gyertyóirányú tevékenykedése lebeszélendő. Csak továbbra is végezzék mentő munkájukat, a magyar falu hálás lesz, még akkor is, ha leányainak kevés száralakát sikerül a nekik erkölcslet magaslapon megtartaniok.

Az erkölcsletenséget elreztelni a város és város között éppen annyira nem lehet, mint ahogy a kalapdivatot nem lehet csak Budapestre korlátozni. A város nagyságának megfelelő arányszámban vannak megbízható és megbízhatatlan cselédleányok. Budapestben több a cseléd, de több a csapat, a leszluskás és a bozóttan meghúzódo ravasz róka is, mint a kisebb városokban. Következésképpen több az áldozat is.

Nincs külön székely cselédkérdés, hanem igenis van magyar cselédkérdés. Ha csak a székely cselédleányok lennének kiltaszítandók, mivel lehetne megmagyarázni azt a tárkarokkal való nekifutamodást és csodáletet a székely leányokért. Ha a

A
Magyar Nép-et
terjesztetni
magyar kötelesség!

Csak az állami beavatkozás segíthet

Azonban az állam közbejötté nélkül minden igyekezet csak toldozás-oltozásra a rongyolódásnak indult ruhának. Egy áradatból, még hozzá zennyves áradatból, minden halat kifogni csak erős, felszerű gatlás segítségével lehet! Horgászással, hálózással, kézzel fogással a legnagyobb sikerhez ellenére is elenyésző hányod az eredmény. Ha az államnak érdeke az erkölcs és megbízhatóság, akkor neki kell a gatlást meghúznia és a már meglévő eszközöket felhasználva a mentés munkálatait kezébe venni. Működésben áll nemcsak elveket leszágnézni, hanem azoknak a gyakorlatban érvényt is szerezni. Elv gyakorlat nélkül jobb, ha nincs! Milyen jó lenne, ha a gyakorlatból ismernék meg az elvet s nem az elv tanítana

Az akciós tehént számontartják, de a cselédleányt nem

A cselédtartótól számon kell kérni a cselédet az élet minden vonatkozásában. Mert egy akciós tehent évente többször számonkérnek, míg ugyanakkor a cselédleánnyal senki nem törődik. A cselédtartó nyújtson erkölcsi biztosítékot arannyatkozólag, hogy a szegédített cselédet nevelni tudja, nemcsak kályhatalpiztatásra, hanem mindazokra a dolgokra, melyeket a nevelés fogalma magában foglal. Utánanézz hol jár és mit csinál a cseléde, a cseléd szüleinek, vagy gyámjával kapcsolatot tart fenn.

Ha pedig nem sikerül ilyen intézményes nevelést biztosítani a cselédnek, székyei vonatkozásában hátra volna a székyei cselédleányoknak a székyeföldi ipari üzemekben való foglalkoztatása. Csak az a baj, hogy

meg ábrándozni: mennyi sok, szép életheletőséget és kibontakozást tud az ember kiagyálni, elvben. Milyen jó lenne például, ha a zsidó családok nem szegédíthetnének keresztgyéneket. Akkor nem történe nekik a cselédleánynak 150 j ad a zsidó abban a reményben, hogy a leány született becsület árán a többel majd megfordul... Igen, az államhatolomnak kell erős kézzel benyúlnia ennek a kérdésnek az intézésbe!

Tereimsen minden városban cselédotthont. Ezeknek az otthonoknak adjon szertelt és megfelelő vezetéket, akik a legszigoribb állami felügyelet alatt az erkölcs, népi-kultúra, Isten és Haza fogalmát megismertessék, megszereltessék a ezek alapján a kötelességteljesítést megkönnyebbté.

az iparosítás is ki tudja még milyen hátra van? Tegyük fel, már kész az iparosítás, akkor sincs megoldva a kérdés. Mert nem lehet egytől-egy az üzemekbe bekürtölni őket. Minden bizonylan sok vállalkozó akadna az új munkatér elfoglalására.

Addig is, amíg lehetővé válik a székyei leányok itthoni foglalkoztatása, igen sürős a fenti nevelési eszközöknek alkalmazása. Reméljük, az állam és a már működés szertelt megalatják a módját, hogyan lehet a falut városban is megtartani a falunak s a nemzet hatalmas gépezetében dolgoztalni, szerepet adni, de úgy, hogy megérezék rajta továbbra is a falu tisztességének, erkölcsének kellemes illata, — fejezi be érdekes cikkét P. Tamás Ágoston.

Székyei szobrász nagy sikere

A Pester Lloyd 1943. nov. 4-iki számában bíralt jelent meg Pohárnok Zoltán festőművész és Benczedi Sándor szobrászának a pesti Műbárád csarnokában kiállított műveiről. A bíráló, miután pár sorban végez a főle nagyon kevése értékelt festővel, tovább így folytatja:

Ettől a könnyű festésért; fecsegéstől körülötte állnak Benczedi Sándornak nehéz, őseredeti kő- és fatömbjei, pogány bálványképek súlyosságával. Ez a fiatal szobrász,

ki most elsőtben mutatkozik be a pesti nyilvánosság előtt, székyei születésű. Innen van az ő plasztikus ábrázolásainak sötét, földszertű mélysege. Van köztük egy pár megkapó ábrázolás. Egyelőre még kissé durvák, de roppant kifejezők. Kis terrakotta alakjának hajlékony, de emellett teljesen egyszerű, szinte babaszertű alakítása végtelen élelétlét jellemzésével inkább a realizmus felé hajlik, úgy, hogy az alakok kifejezősük és taglétlétük éles hatá-

sával kissé az etruszk művekre emlékeztetnek. E zsánereszerű eredeti ábrázolások élethűek és beszédsek, de emellett tiszta plasztikai alkotások. Egy falusi fazekas el nem rontott kezétől származhatónak.

E szempontból lehet valami jelentősége annak, hogy Benczedi a maga szegédletés kő- és fatömbjeit s finoman tagolt terrakotta alakjait a fazekasok ismert falujában, Korondban alkotta. Mindenesetre olyan ember ő, akire azt mondjuk: legény a talpán. Törtélen eredetisége annál figyelemreméltóbb, mivel a kiállításon láttuk két mintapeldányát is az ő akadémiai tanulmányainak, amiket négy éven át a Képzőművészeti Főiskolán folytatott. Az egyik a legbonyolultabb bonctani pontossággal készült, a másik egy dagályos, plasztikus alak. Ilyesmiket kellett Benczedinek a főiskolán tanulnia és alkotnia, hogy jóvalval, tehetség tanítványának lássék. Elborzadva gondolunk rá, mi lett volna belőle, ha székyei hegyvidékére hozatárne, nem lett volna annyi ihlet és erő benne, hogy ez a sivár akadémikus terhet levegő-magáról. Remélhetőleg eredetiségét sikerül neki továbbra is megőriznie. Azt a formai éretteget és kulturát, melyet még el kell sajátítania, egyesegyedül a saját képzelletének mélyen gyökerező erejéből kell kivesztenie.

Igy ír a Pester Lloyd című lap Benczedi Sándorról, aki különben most már a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után tanító Korondpápatalon, nem messzi a Firtos-hegytől s Tarcsafalva szőlőfalujától.

ELŐFIZETŐINKHEZ!

Új számunkba ismét mellékeljük a Földművelésügyi Minisztérium kiadványát, egy gazdasági előadást. Ismételtten felhívjuk olvasóink figyelmét a fizetek közérdekű voltára. A mellékletet ingyenesen küldjük.

Hol mit termelünk ?

Az Országos Mezőgazdasági Kamara Talajtan Intézetének úttörő kísérletei

A múlt év nyarán érdekes kezdeményezést indított el az Országos Mezőgazdasági Kamara Talajtan Intézete. Ez a kezdeményezés arra a kérdésre akar választ adni, hogy mit, hol, milyen javítással termelhetünk legeredményesebben. A gazdasági élet törvényei mindenkit arra kényszerítettek, hogy minél kevesebb áldozattal, minél nagyobb eredménnyel érhesünk el. Es nem csak az egyes gazdálkodók számára szükséges az, hogy egy hold földből nagyobb eredményt hozzon ki, hanem egész nemzetgazdaságunkra nézve jelentős. Tudjuk: költséges berendezéssel a mi éghajlatunk alatt is termelhetünk forró évi terményeket, de vajon ki kezdene mégis ilyen termelésbe?

Válaminek kevésbé élesen és kisebb eltérésekkel, de lényegében ugyanez a kérdés áll előttünk akkor is, ha hazánkban különböző tájait az éghajlati, domborzati, talajviszonyok eltérésért nézzük. Az országnak nem minden vidékén tudunk egy nő-

vényt, egy fajtát ugyanolyan eredményesen előállítani. Lehetnek körülmények, amelyek bizonyos vidéken különösen indokoltá teszik valamely növényfajta termelését. Nem véletlen, hogy az országnak bizonyos részein már eddig is fejlett szőlő, kerti, vagy éppenséggel gabonakultúra fejlődött ki. Valószínű, hogy ennek megvannak a maga talajtan és éghajlati okai. Ezeknek a kifejlődésénél nagy szerepet játszott a természetes tapasztalat, amelyet talán öntudatlanul és sok veszteséggel folytatott a vidék népe addig, míg végre egy bizonyos termelési ágánál megállapodott. Bizonyára ez a természetes tapasztalat segítette elő azt, hogy például Kecskeméten az úgynevezett száraz-kertészet, Makón a hagymatermelés nagyobb mértékben kifejlődjék. Az emberek látták, hogy ezzel nagyobb eredményeket tudnak elérni és egy hold földből lényegesen több jövedelmet lehet így kihozni, mint például vegyes szántóföldi termeléssel.

Gondoljunk a békeévekre

A természetes tapasztalat eredményeit és nagy jelentőségét el kell ismernünk, a tudomány mai fejlettségi fokán azonban már nem szabad hosszú és kockázatos „kitalálásra” rászánunk magunkat, hanem a tudomány eredményeit öntudatosan be kell állítanunk kísérletezésünk, tapasztalatszerzésünk szolgáltatába.

A tudomány szó talán sokakat óvatosságra int, mert éppen parasztságunk nagyon sok elvonatközött, íróasztalnál kigondolt papírogazságot kapott a tudományosság címen. Mi azonban nem ilyen tudományosságra gondolunk, hanem a tudomány egyesíti magában az elvont kutatásnak és a tapasztalatnak, kísérletezésnek az eredményeit. A Talajtan Intézet tudományos kutató munkáját még nagyobb jelentőségre emeli az a tény, hogy a háborús idő egész mást követel meg

az egyes gazdálkodótól, mint a békeévek. Természetes dolog az, hogy a háború alatt minden gazdaság igényel az új helyzethez alkalmazkodni s mind inkább önellátásra törekedni, csak itt az a féltő, hogy éppen a mezőgazdasági termelés nehézségei következtében a háború elmúltával nem tudunk idejében az új helyzet követelményeinek megfelelni.

A nagyrésben önellátó gazdálkodáshoz való visszatérést a háborús helyzet sürkéségeként el kell fogadnunk, amikor azonban a jövőre gondolunk, azt látjuk, hogy ez veszedelmeket rejt magában. Nemesak azt kell mondanunk ugyanis, hogy békeévekben az jár jól, aki előszörban termel, hanem ennél tovább menve azt, hogy békeévekben nem tud megélni az a gazdaság, amely egy bizonyos foknál drágábban tud csak termelni.

Hol mit termelünk ?

A gazdasági törvények szinte kitelező érvényvel meghatározzák, hogy mit hol érdekes, tehát tulajdonképpen az is, hogy mit, hol lehet termelni. Hogy ennek a követelménynek eleget tethessünk, ahhoz ismernünk kell mindazokat a ténye-

zőket, amelyek gazdálkodásunkat befolyásolják.

A Talajtan Intézet most folvó kísérletei ezeket az ismereteket adja a gazdák kezébe. A munka még csak a kezdet kezdetén van. A múlt évben becsátotta ki felhívását az in-

tézet, amelynek az lett az eredménye, hogy már az első évben tíz nagybirtokon megindultak a vizsgálatok, a kísérletezések. A munka egy év alatt fejeződött be. Talajvizsgálattal kezdődik, amikor minden táblából, minden kilőnböző össze tételű talajból mintát vesznek, amit végvesznek, mezőgazdasági szakemberek alaposan megvizsgálják. Ebből már megtudhatjuk, hogy mennyi oldott és mennyi oldható tápanyag van a földben, mi hiányzik, mit kell tehát pótolni.

De nemcsak a tudományos műszerek dolgoznak, hanem trágázási és növénykísérlet folyik kint a táblán is. Ezeknél a trágázási kísérleteknél rendszerint azt az eljárást szokták alkalmazni, hogy minden föld-fajtaból kiválasztanak egy kis földterületet, azt aztán saktáblászerűen kisebb darabokra osztják. A kísérlet különböző műtrágyával (vagy különböző mennyiséggel) és különböző vetőmagokkal történik olyan módo, hogy az egyik irányú sorban azonos műtrágyát, a másik irányúban pedig azonos vetőmagot használnak. Így több változat áll elő és ezeknek természetből láthatjuk, hogy hogyan lehet nagyobb eredményt elérni. Így a termelő megismerheti mindazokat az erőket, amelyek fölött az illető területen rendelkezik és most már tudatosan beállíthatja ezeket a termelés szolgáltatába. A háromévi alapos kísérlet a mai körülmények között holdanként körülbelül 18 kg. búza árába kerül.

Es most is — mint mindig, amikor hasznos újításoknál a falu népe, a parasztság gondolunk — ugyanazok az akadályok állnak ellenk: a tagosítatlan határ, szétosztott földek, a szervezetlen falu, amelyben minden gazdának külön-külön kell megoldani ezeket a kérdéseket. Es megoldásnak is ugyanez tűnik fel, mint a többi területen: az összefogás, a szövetkezés. A gazdasági életnek szigorú követelményei vannak. Már ma gondoljunk a holnapra is, mert az idő nem vár. Es aki nem halad, az lemarad.

A „Magyar Népe"

az erdélyi falu magyarságáért, tehát érteit is küzd!

*

Küldd be az előfizetési díjat

NE SIRJ MÁRIKA

Irtá: DÁVID IVAN

Ecetes pityókaleves párolgott a cserépdában. A gyermekek mohány szirták rá magukat a bádog kanálra s szívesültek a meleg ételt. Az orruk piros volt a hidegtől, a szájukból nisz-szacsapódó pára oszlopokban folyt szét a levegőben. Mikor elfogyott az utolsó csep étel is, feleletre égett kenyérbéjait rácsúszva zsugorodtak a kicsi tűzhely köré.

Az asszony kimosta a lálat, kamakolat, eltette a maradék kenyérsarkot s azt mondta:

— Istenemistenem!

Bíró Mózes a rongyos zekéje zsebébe tette piros, nagy ökleit s úgy tett, mintha nem halland az asszony hangját. A gyermekek, két fiú s egy leányka valami maszatos, régi cipőcsapókkal gurigáztak a tapaszott hácfél hegy-völgyes útdélkén s ügyeltek arra, hogy folyton mozogjanak, mert különben reszketnek a zsenge csontoskák a hidegtől. A férfi csak ült, nézett maga elé, s kívánta a jobb idők döbnyűstjét.

— Itt volna a téli farka, néhány hétfő tort még a kemény hideg. Valami pityóká van, éhen éppen nem halnánk. — gondolkozott. Éjszaka még jó, mert a csere alatt meleg van, csak nappal irtózatlan a hideg. S a fa elfogyott, amit a múlt héten hozott a korcsolánál Hídepatakról. Újrat kellene hozni, szédaz galgot, nehogy megvegye az Isten hidege ezeket a gyermekeket. A jegy-dőknél holnap disznóvágás lesz, az állást, feldarabolást ő szokta négezni. Onnan kopnak valami aprófélket, szalonfát, ennielőt. Majd csak kúszaszadik ez az ideci kemény tél is, munka is akad valami kenés a fatuban, faragnivalót is hoznak, ha meghal valaki az idősekben közül. Mert a környéken senki sem tud olyan fejját faragni, akár keresztet, akár egyenest, régmódi kopjást, mint Bíró Mózes.

A négyenes leányka sirni kezdett. Az anyja felvette, becézte.

— No, mi a no?

A gyermekek csak sirt.

— Ne sirj Mária, mindjárt megy lecs...

A férfi feláll.

— Kimengek Hídepatakra. Hozok tüzet, ténél nincs ott az erdőpásztor. A pajtából kihozza a gyalogszánkót, elbibe fogja magától, behúzótt sapkával, fejcsészén indul a kertek megett az erdő felé. Az éjjel nagy hó esett, jól csúszik a korcsolya.

Lából a fehér úton s ahogy hegyre kezd menni, még melege is lesz. Elég messze be kell menni az erdőbe. Mert

a könnögü helyről már elhordták a szegény emberek a száraz galgot, fel kell nézni a patakig, hogy tüzei valót találjon. A hó már nem tisztá, állatok nyomai látszanak benne. Egymás mellett háson őz nyoma. Egészen friss lehet a járás, még látszik a kicsi hókupac, ahogy előre-lendített lábcsakájukkal feltúrták a fehérén világító port. A másik oldalról farkas nyoma jön, megismeri azt az erdő embere sötétben is. Az ordos, úgy látszik szimatol az őzek után, a nyomukon ment. Biztosan gyűjtött magának lársakat a együtt rohanták meg a reszkelő, leányka-fejű állatot.

A férfinék észbe jut, hogy farkasokkal találkozhatnak s bizalmasan szorítja meg a fejét.

Havaznak kezd s a nagy pihék rárakodnak az emberre, tréjánan fehér-fekete alakot rajzolnak belébe. Aztán megindul a szél s kergeti, táncoltatja a havat, forgatja maga előtt.

— No, ténél kidugultál? S esment bűjűjod a hózat.

Megszaporítja a lépéseit s nemsokára a patakhoz ér. Megtölti egy kisüzdőt, közepes bükköt s vögni kezd. Aztán körül néz, órákózik, nincs-e erdőkerülő a közelben, vagy másvalaki, aki eláruhlhatná. A fa tövét még ő róttá meg a nyáron, hogy szardjon ki. Jó, ha az ember a téli napokra is gondol.

Hosszú recsenéssel dől ki a fa. Bíró megtörli a homlokát, egy kicsit megpihen. Aztán neki lát a fadaraboláshoz. Először az ágakat tisztítja meg, aztán négy helyen eldobja a törzset.

Ijeden kapja fel a fejét. A háta mögött lépések zaja. Keze megdermed a fejse nyelén. A fázott, fázott, nyomorgó ember kétségbeesésével lobbann fel benne a szándék:

— Megütöm, ha a brigádér...

— No, én ez megjövök, — mondja egy dörmögő hang. — Mű vágsz, Mócsi?

Egy kicsi szánkóval, fejszével felbukkan a Daragos Máté fehérre behavazott alakja. Bíró keresztül a fejszét, nyagot fűt, hogy meglódul a szőke, csapzott bojusza.

— Ha nem szólsz, megsirítlek...

A másik a markába lehel.

— Heába lett volna, szegény embernél csak nyomorúság van.

— Nem es azért, csak az hívén, a brigádér jó. No jere, itt annyi fa van, hogy nem gyűzőm elvinni. Nálalak es fának ugye?

— Fának. S az asszon beteg.

A fák között nem érte őket a havazás. Nyugodt, dermedt, kristályosan csillogó volt az erdő. A két faudog nyugodtan dolgozhatott a töltesben. Elindultak lefelé az úton. Erősen tartották a korcsolyákat, nehogy megszaladjanak. Háta a földet karcolta a kinyúló fák vége s ez fékezte egy kicsit az iramot.

Bíró fázott volt, alig bírta tartani, hűzni, kormányozni a rakományt. Nem evett s az erős munka megházta a testét.

Azóla, hogy kijött, még jobban megnőtt a hó s a sivató Nemere nagy buckákat hordott össze. Néhol a nagy hóban szinte megpórtant... De tovább erőködött. Nézte a bükköket, de jól tartja a melet.

Hűzni kell, kintödni.

Líhegnek. Fájtat a fázott tüdejük, öblös szájjakkal szívják be a hideget. Minden tél percben meg kell állni, pihenni kell, mert kínos az út. Deréki járnak a hóban. Már arra gondolnak, hogy lerajkák a terü egy részét s legalább magukat haza mentik a farkasordító hidegben. A nap már csak szürbe világít a hegyek telejéről, a felhőkön keresztül. Lassan szürkül az égbolt s a két ember tovább indul.

Élő meg Daragos Máté utána néhány lépéssel Bíró Mózes. A fatu már látszik, egy kilométerre vannak az első házak. Mindjárt haza érnek. Senki sem jár sehoh, hideg van, a népek behúzótták a házak tüzhelyek mellé. Daragos Máté jócskán előre haladt, könnyebb az ő szánya. Kicsi domb következik, Daragos már fent van, Bíró Mózes most érkezik az aljához. Nem bírja tovább, majd megszakadnak az izmai. A hasán fájnak az inak, a lába remeg, pihenni kell egy kicsit. Leül a számlóra s aztán megy tovább. Haza viszi a fát, nem rak le beléte út az áton, hideg van a házban s fájnak a gyermekek. Estére pityókát süt az asszony. Kicsi sóval megacuorózzák s egy hétre megnel van jó tűzfaja, nyugodtan lehet aludni.

Csendesen mondogat magában, félhangon gondolkodik.

— No, még öt percet ül, aztán indul tovább. Daragos már nem látszik, túl van a kicsi dombon, minnyá béér a fatuba. Még öt percig, hogy kicsit pihenjen...

Milyen szép, nagy hó van, békés, esendes fehér a világ s ténél hideg sem olyan csípős... Be jó meleg lesz este a pityókát! Holnap hűst is esznek, van három, vagy négy hété, hogy nem ettek csak pulkúzták s kicsi pityókát. Tegnap valami maradék

liszblt sőtöt egy kenyeret az aszson, de egy micre elfogyott a ritka esemege. Csak jöjjön a jó, meleg nyár. napozásra mennek az aszsonnyal együtt, bé a városba s az idén tán megessét a Fennolát, hogy gyűjtse-nek annyi, amiből télire legyen ren-des ennyival.

— Milyen jó itt úlni...

A szél megint feltámad, erősebben sivat. Bíró férlalomban hallja, farkas-vonítás is sürödik a szélben, perc alatt sötét lett.

Megfordul, hátát veti a szélnek.

Nincs annyi ereje, hogy feldljön s elinduljon. Bóggadton, dörmedve egyezik bele a kiránságába. Egy kis-csút még ülve maradt...

Valami még motz benne. Most kellene menni, mert itt, a nagy hó-fúvás közepén... Ha farkasok fel nem ébresztik, hogy ében szedjék szét, még mefogja az áton...

Összehúrta magát, a szemé lecsu-kódtik. A kéken sötétedő téli hőmező alattja. A szél is sikoltozik, a farkas is ordít...

— Kecc, kecc — holkan csopja a szél az arcára a megfogyott, zizogó hószilánkokat.

Már nem is gondol arra, hogy fel kellene kelni, fethetlenül, fáradtan, búggyalton maga elé néz még egyszer, aztán elolszik.

Offthon csendesen beszélnek.

— Ne ríj, no, kicsi Márkai! Edes-apa minnyá hoz fut s tesztink tüzet...

Jó, pityókát esztünk vacsorára... Az aszsony fél-Telik az ló, vajjon nem fogta-e meg az embert a brigá-dér? Vagy csak nem lötte te az isten-telen...

— Kivel kellene elejibe menni? Nincs ember, aki ebben a kegyetlen időben elindulna.

A kicsi házbán sötét van. Hideg van.

Átmosló, butító, nyomorúságos hí-deg. A délt tűzbló valami vékony füst szaga maradt meg a levegőben, még ez is sivárabb teszi a világot. A gyermekek elaludtak, nyolc felé jár az idő. Biróné kendőbe burkolózva út a hidegben. Lehet, hogy órák hosszatt út már így, mint egy szobor, mozdulat nélkül, félholtan.

Csend. Figyel.

Mintha a szél is elállott, nem csap-kodja a havat az ablakhoz, nem muzsikálnak a zörgő hószemek.

Egyzserre felugrik a nagy meredt-ségből, hirtelen felkopja a fejét.

Haltogózik, valamit feszülten jiggel, meglátott valamit?

A gyermekek egyenletes, mély lé-legzése hallszik.

Fázva, éhesen atudtak el. Az álom jó s meleg.

Az aszsony felveti a fejét, kintótt arca megráudal, kiáltani akar. Aztán a gyermekekre néz. Szájára szorított kezei alól buggyan a gurgulázó, fojtott kiáltás.

— Jaj, Szűdmárjám, miből temet-tessem-e!...

mikor keletkeztek ezek a versek, ki volt a költőjük.

Istvánózs Tordaszentlászlón. Ka-rácsony másodiknapj, szintén ösrégi szokás, hogy a komák és a kománék elindulnak a faluban és felkérlik az összes Istvánokat, hogy elhalmoz-zák őket jökványségükkel. A katolaz-szagi faluközösség tagjai mutatják be nagy felkészültséggel és ráter-mettséggel. Mulatságos párbeszé-dek, hómölygő jókövd széles áram-lása. A fánaperdülést a nézők már mintha irigykedve néznék, legszive-sebben mindnyájan bekapcsolódná-nak a táncba.

Hatásos és kedvesen közvetlen a betulhelemben játéik is, amit a Székely Alkalmazottak Egyesületének tag-jai mutattak be. A szolgák szilvoz-terti búcsióenték a magyarságnak a Tordaszentlászlói legények csoportja mutatta be. Végül a Márta-kör lá-nyai karácsonyi népeketek adtak elő nagy hatással. A karácsonyestet az egyházi eselőkörök munkabizott-sága és a kolozsvári Népüvelési Bizottság rendezte. Belejezősként karácsonyi népeketeket daloltak, szereplők és nézők egyaránt, mind-nyájan felfrissülve, vidáman hagy-ták el a dísztermet, a gyönyörű ün-nepesség színhelyét. Valóban a falu, a magyar falu levegőjét kaptuk, az offthon, a család hangulatát.

A német katonának nem ismerik ezt a szót: megadás

Rendkívül érdekes egy angol lap beállításá, mely Alexander tábornok főhadiszállásáról jelentést közöl az itáliai arevonon harcáról, amely-ben a 8. hadsereg egyik alezredese leírja a német csapatok szívós védő-harcát az ortonal csatában. Az alez-redes többek között ezeket mondja:

Többnyire nagyon fiatal emberek. Fanatikus elszántságra harcolnak az utolsó emberig, az utolsó golyóg ki-tartanak, ha elfogy a lőszerük, pusztá kézzel, puskatulná rohannak az ellen-ségre, vagy légtákkal és kövekkel do-bájták a támadókat. E katonák harci elszántsága egészen az önkivületig fo-kozik, mert a nemzeti szocializmus fanatikusai nem ismerik ezt a szót: megadás. Az angol tiszt leírja, hogy a német védők nem válogatnak az eszközökben, vagy pusztítsák a kána-dai katonákat. Saját életük feláldozá-sával igyekeznek behatolni a kanadá-iak állásába, hogy azokat felrobbant-sák.

Falusi lányok—legények karácsonyestje

Ösrégi szokások, táncok, dalok színes bemutatója a Katolikus Gimnáziumban

Vasárnap, december 19-én, a Far-kas-utcai katolikus gimnáziumban ritka látványokat lehetünk tanu, díszes kalotaszegi és székely nép-viseletbe öltözött legények és lányok siettek az ösrégi gimnázium dísz-termébe.

Csakhamar meglett a gyönyörűen feldíszített terep kacsagó lányokkal, legényekkel. Izgatott beszélgetések, tervezgetések minden oldalról. *Csor-tón Márton*, a tizes szervező titkára áll fel a dobogóra, az ő vezetésével az egybegyűlt nézők, szereplők, az egész hatalmas terem minden em-be-re énekel. Népdalok, szebbnél-szebb dallamok reszkettelik meg a zermet. Mind ismert dalok, faluról rozott, féltve őrzött díszes kiscsi sokor.

Orbán Magda tanárnő mondja el levezőtt beszédét: „Karácsonyi aján-lók” címmel, majd egy magyar-ens-i legény szaválata következik.

Dobos László egyetemi hallgató je-lenik meg a színpadon és nagyszerű, felkészült, szellemes előadásban is-merteti a régi karácsonyesti és újvíz-nepzőkásokat. Ahásmálmóni eredeti karácsonyi kántálás követke-zik, a Lidia-dalkör kalotaszegi vise-letbe öltözött tagjai énekelnek, meg-hatában, egyszerűen, természetesen. Örvendőző, jókövdüv areok mosolyog-nak a nézőtérben, színpadon egy-aránt, felzúg a taps. A színpadon olyan ügyesen mozognak a szerep-lők, mintha egyebet sem csináltak volna eddig, ösztönös, öröklött haj-lam ez, az a nép szereti és megbe-ésüli a szépet. A humorok megkapó és magávalódró.

Új jelenetek képek váltakoznak. Egy magyar falu, Tordaszentlászló karácsonyi hangulata elevenedik meg a néző előtt. Kénos község re-gősei következnek. Régi a szöveg, ki tudná megmondani vagy kikutanni.

Nagyon vigyázzunk az állatok teletetésére

AZ ÁLLATOK már mind beszo-
rultak az istállóba és ott mintegy
180 napon át szinte fogságban van-
nak. Igen, fogságban, mert vége
van a szabad mozgásnak, nem jut-
nak elegendő levegőhöz, amit az
állatok igen reheszen viselnek el.

A betelélés fogságát csak úgy
nyúlhatjuk, ha az istálló tágas és
világos és ha az állatoknak a lehe-
tőség határain belül némi mozgást
is biztosítunk.

A teletést még legjobban bírják
a kifejlesztett állatok és legkevésbé
a növendékállatok. A kifejlesztett
állatoknak nem is árt annyira, mint
a növendékállatoknak. A mai istál-
lóépületeknél legtöbb baj van a vi-
lágossággal és a meleggel. Az istál-
lók általában sötétek és túlme-
lesek. Nagyobb ablakra igen kevesen
gondolnak, pedig az állatok
anyagcsereje, tehát a takarmányok
értékesítését a sötét istállóban min-
dig rossz. A rossz anyagcsere miatt
a takarmányoknak hatékonysága is
kevesebb, ami különösen most igen
nagy baj, amikor ügyis takarmány-
szűkésben vagyunk. Ezen csak úgy
úgy segíthetünk, ha az istállókra
nagyobb ablakokat vágatunk, ami
most még egészen jól segíthetünk
az istállók egyenletesből hőmérsék-
letén is, mert nem kell mást tenni,
mint lehetőleg olyan billenő abla-
kokat tenni az istállókra, amelyek-
nek azja befelé billen. Az ablakokat
helyezzük el olyan magasra, hogy
az ablak teteje majdnem az istálló
belsejének a tetejét érje. Ezzel el-
érjük azt, hogy az istálló nemesak
világosabb lesz, hanem akkor, amik-
or az ablakot kinyitjuk, behellent-
jük, a hideg levegő szépen az istálló
aljára húzódik és a meleg levegőt
szép egyenletesen nyomja felfelé
és így jól kihűzódhatik az istál-
lóból és nem csapódik le az istálló
padozatán. Ma azt tapasztaljuk,
hogyha az istállót szellőztetjük, ak-
kor, mivel a meleg levegő a kis és
alacsonyban tett ablakok miatt nem
tud kibújni, az istálló padlásánál
lecsapódik. Ez a lecsapódás
nemesak ronítja és korhasztja a
deszkázatot, hanem folytonosan le-
csapódik az állatokra, azokat be-
veszejtí és előmozdítja azok elletve-
sedését, amit a legrosszabb tisztogá-
tással sem tudunk megakadályo-
zni. Ha az istállókra az elmond-
ottak szerint ablakot vágatunk,

akkor már lényegesen csökkentet-
tük azt a kellemetlen érzést, amit
az állatok a betelélés alatt éreznek.
Ebben az esetben az istállóban min-
dig tiszta levegő lehet és sohasem
túlmeleg, mert ne feledjük, a túlsá-
gos meleg, feltétlenül kártékony az
állatokra, mivel vastagabb szőröz-
zetük inkább bírja a kissé hidegebb
istállót.

ARRA IS VIGYÁZZUNK, hogy
elegendő férühelyük legyen, tehát
ne legyenek túlsűrűsítve, hanem
úgy, hogy kényelmesen fekhessenek.
Az álláshely legyen mindig
száraz és puha. Ma bőven almozni
nagyon bajos, de jó becsúszással ezt
a kérdést is meg lehet oldani, anyu-
nyival is inkább, mert ez a jószág
kellemesebb etetése megkívánja.
Egyáltalán kövessünk el mindent,
hogy az állatok az istállóban jól is
érezhessék magukat.

Nem szabad megfeledkezünk arról
sem, hogy amikor csak lehet, az
állatot engedjük ki a kifutóba,
hogy némi mozgást végezhesse.
Erre a mozgásra különösen a nö-
vendékállatoknak van nagy szüksé-
gük, mert különben lábuk és izmaik
igen helytelenül fejlődnek. A kifu-
tot legjobban a trágyatelepre építeni,
mivel ezzel elérjük azt, hogy a kifu-
tóban az állatok a trágyát tipor-
ják és ezzel kiszorítják a trágyá-
ból a levegőt, a trágya jobban be-
érik és kevesebb a belőle elillanó
tápanyagvesztés. A trágyatelep
feletti kifutóban az állatok nem
fáradhatnak meg, mert alulról elegendő
meleget kapnak, mérsékleten
mozoghatnak és mivel szabadban
vannak, elegendő friss levegőhöz is
jutnak. Egy-egy kifutó készítése
nem okoz olyan nagy költséget,
hogy azt a gazdák ne csinálhatnák
meg, különösen, ha belátják annak
nagy hasznát.

AZ ÁLLATOK NYUGODTSA-
GÁT az is nagy mértékben előmoz-
dítja, ha az etetések pontos idő-
ben végezzük, mert ezt az állatok
igen jól megszokják és nagyon is
megvárják. Igen nagyot hibázik az
a gazda, aki az etetés idejét nem
tartja be.

Végzetlenül fontos az állatok gon-
dosk ápolása és tisztogatása, mert
ez nemesak a bőrlégszét mozdtja
elő, hanem az anyagcserét is jól be-
fofolyosítja, ami pedig összefügg a
takarmányok jobb értékesítésével.

Ha az állatokat nem tisztogatjuk
eléggé, akkor a szőrük tele lesz porral
és a szőr közé kerül a por bele-
rakódik a bőr apró nyílásaihoz és
az állatok úgy érzik magukat, mint
az ember, aki keveset mosakszik.

Igen természetes, a takarmányo-
zásra is kiválóan figyeljünk, mert
enélkül az állattartás nem lehet jó-
vedelmező.

Az oltó, mint gyógyszer

A vészes vérszegénység egyike azok-
nak a betegségeknek, amelyekkel
szemben az orvosi tudomány sok eset-
ben tanálatlanul áll. A beteg vörös
vérszöveti folyton fogynek, míg végre
a halál váltja meg szenvedésitől a
beteg. Minot Gyorgy, bostoni orvos
a máj és májkiváratallal való kezelést
vezette be a vészes vérszegénység gyó-
gyításánál. Az eljárás sok esetben jó-
nak bizonyult, voltak azonban esetek,
amikor a kezelés egyáltalában nem
vált be. Így tovább folytunk a kutató-
ások, hogy ennek a betegségnek az
ellenszerét megtalálják.

Újában megállapították, hogy az
egészséges gyomor nyálkahártyája
olyan vegyi anyagot választ ki, amely
a csontvelő vörös vérszövet készit-
sére serkentik. Megállapították azt is,
hogy a májjal valószínűleg ugyanaz
az anyag kerül a szervezetbe, amely
az egészséges gyomor választ ki.
Ezt a megállapítást érdekesen tá-
masztotta alá a Délamerikai élő
egyed indián törzsek tapasztalata.
Chilében ugyanis az indiánok a bar-
omfiak szárított bogyóiból port ké-
szítenek és gyenge szervezeteiknek,
betegeknek, mint gyógyszert nyúj-
tják. Az indiánok csirke bogyóiból ké-
szített pora kitűnően beválk gyomor-
és béhántalakknál, sőt a vérhas leg-
súlyosabb eseteiben is javulást hoz.

Ezek a megállapítások azt igazol-
ják, hogy a sajkészítésnél fokozot-
tabb jelentőséget kell tulajdonítani
az elkészítésnél alkalmazott tej-oltó
minőségnek. Újában az oltó-gyom-
orból készült természetes oltó a
gyárilag vegyi úton előállított oltók
kiszorították. Pedig úgy látszik, hogy
különböző gyengegyomorú egyéneknek
nagy jelentősége volna, ha olyan saj-
tot ehetnek, amelyek nem mester-
séges oltóval, hanem természetes-
képzült. Erdemes volna a kérdés-
kísérletleg foglalkozni, mert a ter-
mészetileg tapasztalattól és or-
voslási módjaitól már sokszor behi-
zonyosodott, hogy megállják helyi-
ket orvosi nézőpontról.

A búzakölcsonkötvények névértékéért akkor is szavazol az állam, ha a beváltásnál a búza ára kisebb lenne

Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter a búzakölcsonkötvények kibocsátása alkalmából sajtótájékoztatóra hívta össze az Országos Magyar Sajtókamara és a Sajtó Tanács elnökségét, valamint a fővárosi és a vidéki lapok képviselőit. A pénzügyminiszter az értekezleten jejelentette a kormányzat azt az elhatározását, hogy búzaértékre szóló illambátósági kötvényeket bocsátanak ki.

A pénzügyi kormányzatot a kibocsátásnál két cél vezette. Az egyik az, — ami természetes —, hogy az állambiztosítás fokozott szükségleteit, amelyek már nem lehet kiárolag adóbevételekből előteremni, olyan kölcsönbevételekből kiánja fedezni, amelyek a nagyközség kezében lévő vásárló erőt asználják fel az állambiztosítás céljának megvalósítására. A másik az volt, hogy ezt a vásárló erőt jobol bevonják a gazdasági élet vérkeringésébe.

És államkincstár a búzakölcsonkötvényekkel vállalja azt a kötelezettséget, hogy azt a pengő összeget, amelyet ma a búzakölcsonk ellenében eszed, minden körülmények között

vissza fogja fizetni: akkor is tehát, ha a búza ára csökkenne, a kötvényeket és azok szelvényeit a mértémsánsként 40 pengő búzaárnak megfelelően fogják beváltani. Ha a búza ára netán emelkedne, a kötvénytulajdonos azt a magasabb összeget fogja megkapni, amelynek értéke a magasabb búzaárnak felel meg. Három százalékos kamatozású kötvényekről van szó, amelyek 25 év alatt kerülnek visszafizetésre az erre vonatkozó törlesztési terv szerint.

Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter tájékoztatója után az Országos Magyar Sajtókamara elnöksége nevében Gáspár Jenő igazgató-főtisztár szóalt fel. Biztosította a pénzügyminisztert, a magyar sajtó mindent elkövet, hogy tőle telhetőleg sikerre vigye a pénzügyminiszternek a kölcsönhöz fűzött reményeit. A megjelent újságírók nevében is igéret hangzott el, hogy a magyar sajtó, miként a multban, a jövőben is a legnagyobb készséggel támogatja a pénzügyminisztert közérdeklő gazdaságpolitikai céljainak elérésében.

Tájékoztató

a Magyar Királyság 3%-kal kamatozó törlesztéses kölcsönére, a búzakölcsonkötvényekre vonatkozóan

Az 1939: II. t. c. 155. §-ában foglalt felhatalmazás alapján 5 millió étermáza búza = 200 millió pengő névértékben állami kötvények kerülnek kibocsátásra.

A kötvények évi 3%-ot kamatoznak és sorsolás útján 25 év alatt kerülnek visszafizetésre.

A visszafizetésre kisorsolt kötvényeket, valamint az esedékessé vált kamatszelvevényeket az azokon felteletett bizalmennyiség pengőellenértékének megfelelő összeg kifizetés útján váltják be. A pengőellenérték a búzának az esedékesség napjára érvényes, az 1940: IV. t. c. 5. §-a (5) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint megállapításra kerülő átlagárfolyamon kell kiszámítani. Ha azonban az így megállapítandó átlagárfolyamon 1 q búza mértékére 40 pengőnél kisebb lenne a kötvények és a kamatszelve-

vények 1 q búza = 40 pengő árfolyomának megieelően kerülnek beváltásra.

A kötvények alkalmasak lesznek arra, hogy üzleti biztosítéskül és bálnpénzüll elfogadtassanak és hogy azokba gyámoilak és gondnokilak pénzeli elhelyeztessenek.

A visszafizetésre kisorsolt kötvények és az esedékessé vált szelvények beváltása mindennemű adó, illeték, bélyeg vagy más koteher levonása nélkül történik a szelvények hátlapján megjelölt fizetési helyeken.

A fizetési helyek a következők:

M. kir. Postatakarékpénztár, Magyar Nemzeti Bank, Pénzügyintézi Központ, Belvárosi Takarékpénztár Rt., Budapesti Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Rt., Creditanstalt-Bankverein Magyarországi Fióktelepe, Hazai Bank Rt., Magyar Általános Hitelbank,

Magyar Bank és Kereskedelmi Rt., Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank, Magyar-Olasz Bank Rt., Magyar Országos Központi Takarékpénztár, Országos Földhitelintézet, Országos Központi Hitelszövetkezet, Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

A kisorsolt kötvényszámok jegyzékét minden sorsolás után három napon belül a Budapesti Közlönyben kell közzétenni.

A kibocsátásra kerülő 3 %-os állami törlesztéses kölcsön (Búzakölcsonk) részletes feltételei:

1. A kötvények névértékén kerülnek kibocsátásra, még pedig 5 q (200 P.), 10 q (400 P.), 25 q (1000 P.) és 100 q (4000 P.) névértékűről szóló címletekben.

A kötvények bemutatóra szólnak és azokat a Budapesti Áru- és Értéktőzsdén hivatalosan jegyezzék meg fogják.

2. A kötvények kibocsátásának kelte 1944. évi február hó 1. napja. A kötvények ettől a naptól kezdve utólagos évi 3%-kal kamatoznak. A kamat évenként kétszer, minden évi február és augusztus hó 1. napján válik esedékessé s a kötvényhez tartozó 50 darab kamatszelvevény ellenében kerül kifizetésre.

A jegyzési időszak tartama alatt történő befizetések alkalmával a jegyzett kötvények névértékéből a befizetés napjától az 1944. évi február hó 1. napjig, vagyis a kötvények kamatozásának megkezdéséig terjedő időre számítva, évi 3% kamattal levonásba hozható.

3. A kölcsön törlesztése 1945. évi február hó 1. napjával kezdődik és a 25. év végén, azaz 1969. év február hó 1. napjával fejeződik be.

IRO-SOKSZOROSÍTÓ ÉS SZAMOLOGEPE
szakszerű leváltás, újra építéstől több évi jó tállal a melet választom Összes rendszerű gépekhez kellettek.

Körmeny Mihály

műszerész-mester

KOLOZSVÁR, DEAK FERENC-UTCA 24
Telefon: 25-83

A törlesztésre történő sorsolást a kötvények feltüntetett törlesztő-terv szerint minden év nov. 15. és 30. napja között elsőbbszben az 1944. év szeptember havában kell megtartani a következő év február hó 1. napján beálló esedékességgel. Az államkincstár azonban jogosult a törlesztést sorsolás helyett a megfelelő kötvénymennyiség visszavásárlásával is teljesíteni. Abban az évben, amelyben a törlesztőtörv. szerint sorsolás alá eső teljes mennyiséget visszavásárolta, a sorsolás elmarad.

4. A visszafizetésre esedékessé vált tőke a kisorsolt kötvények és a hozzátartozó, még le nem járt szelvényeknek beszoállítására ellenében kerül kifizetésre. A beszoállított kötvény mellől netán hiányzó, még le nem járt szelvények értékét a kifizetésre kerülő tőkeösszegből levonják.

5. A sorsolásokat Budapesten a székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatóság — a törlesztési tervben feltüntetett, előre megállapított összegek erejéig — nyilvánosan, a m. kir. pénzügyminisztérium részéről kiküldött biztos jelenlétében tartja meg.

A kötvények jegyzési ideje 1943. évi december 20-tól 1944. évi január hó 31-ig tart.

NÉPÜNK SZELLEMI KINCSEI

Népdalorsozatunkban elérkeztekünk egyik legszebb és legtöbbször változtatban fennmaradt balladánkhoz, Kőmíves Kelemen történetéhez. Mivel nem csak a magyar népi költészetnek, de az egész emberiség szájhagyomány-szerinti költészetének egyik legszebb darabja, jegyezzük meg róla a következőket:

Kőmíves Kelemen balladája egyik legismertebb darabja a székei népi költészetnek. A ballada komor, tragikus cselekménye, kristályosan szép és hangulatokban gazdag nyelve egyszerű olvasás, vagy hallás után is visszacseng az ember fülébe még évek távlatából is. Ki volt, aki ezt a történetet írta? A nép maga. A szájhagyományozó, úgynevezett orális irodalom egyik lényeges tulajdonsága, hogy szerzője ismeretlen. Az ének, ballada, hősi dal költője személytelen s mégis millió személyből áll. A forrás a nép lelkeiben van.

Különböző népek költészetében ugyanazokat az alkotóelemeket fe-

A jegyzési helyek a következők: a fentebb felsorolt fizetési helyek,

a Pénzüntéti Központ kötelek-kébe tartozó többi pénzüntézetek,

az Országos Központi Hitel-szövetkezet kötelek-kébe tartozó hitelszövetkezetek,

a „Szövetség” Gazdasági és Hitel-szövetkezetek Központja, Kolozsvár és annak tagszövetkezei,

a Hitelintézetek Szövetkezei.

Ezenfelül a jegyzéseket, mint közvetítők elfogadják:

a m. kir. postahivatalok, mint a M. kir. Postatakarék-pénztár közvetítő hivatalai,

a Hanyga Termelő-, Értékesítő- és Fogyasztási Szövetkezet és annak tagszövetkezei,

a Haza Központi Szövetkezet, Galánta és annak tagszövetkezei,

a m. kir. osztálysorsjegy-főel-árusítók,

a Magyar Bankárok és Érték-papírkereskedők Országos Egyesületének tagjai.

A kincstár fenntartja a jogot arra, hogy túljegyzés esetén a jegyzéseket aránylagosan csökkenthesse.

hogy a Vadrózsák című székei népballadát kötet tartalmának nagy részét román eredetiből fordították Kriza. A vádat a néhol felfedezhető közös vonásra alapították. Később a komoly kutatások és népi vizsgálódások beigazolták, hogy Grozescu vádja hamis volt.

Az egyes motívumok felbukkanak itt is, ott is. Az alföldek népe-nél a dallamos román, míg a hegyek sokat verejtéknek, nehezebb élet-terhet cipelő lakójával a ballada vált a költészet formájává. Egész Európában, így Erdélyben is a hegyi lakók, a hegyes vidékek elszigetelt népo-portjai őrizték meg évszázadok folyamán legutóbban az ősi né-klékben kialakult balladákat. Skócia, Izland, az Appennin és annyi elszigetelt földterület mellett maga a Székelyföld volt leghűségesebb őre a népköltészetnek.

Mesterien szép az a néhány változat, amely közleken forog Kőmíves Kelemen balladájából. Igézettük alól még az sem vonatka ki magát, aki különben semmi vonzódást nem érez a népi dolgok iránt. Hangulatok valóban ősi, nem történelmi, hanem lélektani értelemben. Azok a babonával, titkokkal és végo bölcösséggel teljes rétegek találnak bennük hangot, és visszhangot a hallgatólak, amelyeket a civilizáció elteme-tett, amelyek egykor a primitív val-lásokat és költészeteket élteék. Az európai kultúrában alig van még olyan költészet forma, amely annyira visszanyúljon az ősiségbe, primi-tív tisztaságba, mint a székei balladák. A művészi értéket főképpen a kifejezési formájuk, a nehezen meghatározható balladai hang adja meg. A homályosság hozza magával az a sejtlenességét, a másik világnak megborgozott közelségét, ki-ismerhetetlen titkok híradsát, ami olyan jellemző és varázos a székei népballadákban. Nem is lehet szer-nyelbe foglalni azokat az eszközo-keket, melyek a ballada az ősi dolgok bor-zongását kiváltja, így Kőmíves Ke-lemen balladájában is.

Ma már nincs komoly balladater-més a Székelyföldön s a megelvoiket is csak könyvek lapjai őrzik. A székei népballadák hangja mind hal-kabb és egyre elhalóbb lesz. A hu-zszadik század rohanásában, válto-zott kulturviszonyok között, nyug-talan életükben nem érnek rá balla-dávkristályosodó mesét mondani a székelemek. Azért olyan fájdalmasan szép, torkot összeszorító, könnyet buggyantó Kőmíves Kelemen balla-dája, amely győzelmesen szembe tud szállni ma is új idők új divatjaival.

d. é.

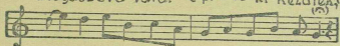
MINDEN HÉTEN EGY NÉPDALT

Kőműves Kelemen.

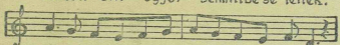
Tubafo.

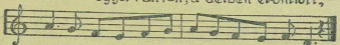
Magas Déva várát é-pi-te-ni kezdték,

Annak élit ügyét semmibese lették.

Akit reggel raktak, a delben elomlott,

A kit délbe rak-tak este-re be omlott.

2. Tizenkét kőműves azt a törvényt tette,
Miknek felesége jó reggel előre,
Rögtön megfogassék és vére vélessék,
Az gyöngö csontjait kőfal közti tegyék.
3. Az gyöngö csontjait kőfal közli tegyék,
Az ő piros vérit méz közli keverjék,
Avval állítsák meg magas Dévavárát,
Hogy így nyerhessék meg annak drága árát.
4. „Kocsisom, kocsisom, nagyobbi kocsisom,
Az uramhoz menni letne akaratom,
Fogd bé a lovakot, állítsd gyorsan elé,
Hadd menjünk, hadd menjünk Dévára fele!”
5. Mikor feleltjárt elutaztak volna,
Erőss üdö jöve, zaporosá hullá,
„Asszonyom, esillagom, forduljunk mi vissza,
Rossz jelentést láttam az éjje álomban.”
6. „Asszonyom, esillagom, forduljunk mi vissza.”
„Kocsisom, kocsisom, nem fordulunk vissza!
Az út az istent, a ló az emberé,
Csapjad a lovakot, hadd haladjunk elé.”
7. Mennek, mendegőnek Dévára felé,
Kőműves Kelemen őket észreveve,
Megjefede szőnyven, imádkozik vala:
„En Uram, Istenem, viadd el valahova.”
8. „Mind a négy pej lovam törje ki a lóhát,
Vessen a hintónak négy kereke szakót,
Csapjon le az útra tízes istennyila,
Horkolva lérejenek a lovaim vissza.”
9. „Jónapot, jónapot, tizenkét kőműves,
Neked is jónapot Kelemen kőműves.”
„Édes feleségem, hát mért jöttél ide,
Hát mért jöttél ide, nagy veszedelme?”
10. “Tizenkét kőműves azt a törvényt tette,
Miknek felesége jó reggel előre,
A gyöngö csontjait kőfal közli tegyék,
Az ő piros vérit méz közli keverjék.”
11. „Istenem, Istenem, hát a kicsi fiam?
Istenem, Istenem, hát a kicsi fiam?
„Vadnak ringó búlések, akik elringassák,
Vadnak jó asszonyok, akik megszojtassák.”
12. Rögtön meg is fogták és vérit vetették,
Gyöngö teste csontját kőfal közli tették,
Az gyöngö csontjait kőfal közli tették,
Az ő piros vérit méz közli keverjék.

EMKE POSTA

Megalakult az Emke ...
rom újabb megyei és vá-
rosi választmánya.

Az Emke nagy szervező munkája újabban ismét igen szép eredményeket mu tá fel. Az elmúlt napokban egymásután három újabb megyei, illetve városi választmány alakult meg éspedig Maramaroszigeten, és illetve Maramaros megyében, Désen, illetve Szolnok-Doboka megyében és Besztercen, illetve Beszterce-Naszód megyében.

A maramarosi megalakulás.

Maramaros megyében, illetőleg Maramaroszigeten a városi tagozat, mint a nagymúltú Szilágyi István-kör támadt fel újra. Míg a vármegyei választmány a következőképpen alakult meg: díszelnök: dr. Illyi László alispán, elnök: dr. Székely Akos orsz. gy. képviselő. Társelnökök: Molnár Károly főm. kat. főesperes plebánus és Papp József ref. esperes. Alelnökök: Dr. Eartha Imre vm. tiszti főorvos és dr. Vitéz Lingvai Lajos kir. közjegyző, titkárok: Kratcs János népm. titkár és dr. Krüszely József közjótési szov. igazgató, pénztáros: Zsukotinsky Rudolf a Nemzeti Hitelintézet főnöke, ellenőr: dr. Lukács Jenő th. főszolgabíró, titkár: dr. Badzei Pál árvaszéki üllök. Választmányi tagok: Gavallér Lajos ref. lelkész Hosszúmező, Nuritházy Zoltán főszolgabíró Aknasugatag, Lutzky János r. k. plebánus Aknasugatag, Kovács István gyógyszer Felsővisó, Baumgartner Alajos r. k. plebánus Felsővisó, Szaniszló Endre ref. lelkész Ujbocksó, Simó Dénes főjegyző Felsőrona, Villand János r. k. plebánus Borsabánya és Szilágyi Lajos főszolgabíró Dragomirfalva.

A maramaroszigeti ünnepség.

A Szilágyi István-kör, mint az Emke maramaroszigeti tagozata, dec. 12-én már bemutatkozó irodalmi ünnepséget is rendezett. Megnyitót tartott dr. Székely Akos képviselő, aki üdvözölte az Emke kiküldötteit. A központ az Emke képviselőiben, dr. Szathmáry Lajos ü. v. alelnök, Walter Gyula közp. titkár és dr. Szük Ödön ein. osztályi előadó jelentek meg. Majd Molnay Eva jelentette be az egyes szereplőket. Kiss Jenő költeményeiből adott elő, dr. Szathmáry Lajos az Emke célkitűzéseiről tartott előadást, a ref. kollégium énekelte régi dísként-kat adott elő, Asztalos István elbe-

szélést olvasott fel, Ferencz Anikó zinnművész Kodály-dalokat és régi virág-énekeket énekelt, Szabédi László az erdélyi irodalomról tartott előadást, a ref. kollégium és a leánygimnázium növendékei régi magyar lakodalmas táncot mutattak be, végül pedig dr. Molnár Pál a Szilágyi István-kör ügyvezetőjének beszéde rekesztette be a tartalmas irodalmi ünnepséget, amelynek bevezetőjeül a Himnusz, befejezőjeül pedig a Szózat hangzott el. Az ünnepség rendezésében dr. Molnár Pál koll. igazgató és dr. Krüszely József közjótési szov. igazgató buzgalkodtak.

A dési megalakulás.

December 14-én az Emke Szolnok-Doboka vármegyei és dési választmánya tartotta alakuló gyűlését a város háza tanácstermében, nagy számban hallgatóság előtt. A magyar Hísegyek után Kovács László ny. ref. esperes mint felkért korelnök üdvözölte a központ kiküldötteit, dr. Szathmáry Lajost és Walter Gyulát, majd Walter Gyula ismertetette a megalakulás előzményeit. Ezután a választmány megalakítására került sor, amelyet közfelkiáltással választottak meg.

Díszelnökök lettek: lovag Hye Jenő felsőházi tag, dr. gr. Bethlen Béla főispán, dr. Schilling János alispán, elnök: dr. Vékás József felsőházi tag, társelnökök: Váradai Károly kereskedő és Hatfaludy Bertalan földbirtokos, ügyv. elnök: Bitai Balykó Sándor kir. tanfelügyelő, titkár: Makkai Endre népm. titkár, jogtanácsos: dr. Weither Károly tiszti főügyész, pénztáros: Benkő József ig. tanító, ellenőrök: Huber Gyöző főmérnök és Szölke Béla iparostanonciskolai igazgató.

A választmányban ezenkívül helyet foglalnak az Emke vármegyei alapító tagjai és a megyei fiókok elnökei, továbbá a választott tagok, akiknek névsorát anyagterelődés miatt később fogjuk közölni.

Ezután dr. Szathmáry Lajos ügyvezető alelnök, a betegsége miatt távol maradt gr. Bódi Kálmán felsőházi tag üdvözletét tolmácsolta, majd köszöntötte a megválasztott tisztikart és választmányt, egyben pedig vázolta az Emke célkitűzéseit és feladatait. Dr. Deday Lóránd dési kirendeltségvezető erdélyi kérdésekről adott elő.

A megválasztott tisztikar nevében Kovács László ny. esperes köszönte meg a bizalmat, s a gyűlés a Himnusz eléneklésével ért véget.

A besztercei megalakulás.

A Szolnok-Doboka vármegyei és dési választmánya alakuló gyűlése dec. 15-én a besztercei Magyar Kaszinó helyiségében került sor. A magyar Hísegyek elmondása után Macskássy Attila gimn. igazgató üdvözölte a központ kiküldötteit, dr. Szathmáry Lajost és Walter Gyulát, majd több röviden ismertetette a megalakulás előzményeit.

Ezután közfelkiáltással megválasztották a városi és megyei vezetőséget a következőképpen: díszelnökök: Lestyan József r. k. főesperes és dr. gr. Bethlen Béla főispán, ügyv. elnök: dr. gr. Bethlen Dániel földbirtokos, társelnökök: Sigmund János ref. esperes, felsőházi tag, dr. Szolomai László alispán, Macskássy Attila gimn. igazgató, Graur Albin Emke-elnök, vármegyei titkárok: Csutak Lajos népm. titkár és Szóts Imre tanító (Teles). Városi titkárok: dr. Antal Ferenc tanügyi fogalmazó és Szigethy Béla ref. vallásoktató lelkész, pénztáros: Kovács Lajos, áll. pénztárj tisz. jogtanácsosok dr. Veres Gyula vm. k. főügyész és dr. Ince Béla Gerő törvényszéki bíró, ellenőrök: Kovács Károly ny. számvevőségi tanácsos, és Sasváry Károly pénzügyőri biztos.

A választmányba a megyei alapító tagokon és a megyei fiók-elnökökön kívül nagyszámú vál. tagot választottak be, akiknek névsorát anyagterelődés miatt később közöljük.

Hibahelyesítés.

A dec. 4-i 49. számban az Emke sülelmedi fiókjának megalakításáról szóló hírből tévedés esszúzott be. A hibát itt kiigazítottuk: „A sülelmedi Emke-fiók alelnöke Béres Endre róm. kat. lelkész lett.”

Újabb könyvtárjutatásaink.

Az Emke újabban a Maros-Torda megyei Magyaró községbe Szabó Károly ref. lelkész könyvtárkezelőhöz, az Udvarhely-megyey Korond-Fenyőkit, illetve Korond-Pálfalva Dimény András szov. gond. lelkész könyvtárkezelő kezéhez jutott újabb Emke ajándék-könyvtárakat. A Maros-Torda megyei tagozati elnökséginkhöz nemrégiben kiküldött 5 könyvtár pedig a következő 5 községben nyert elhelyezést: Sővárad, Mezőkirályfalva (könyvtárkezelő Szakács Péter tanító), Sáromberke, Udvarfalva (könyvtárkezelő Pető István ig. tanító) és Kibéd

(—a)

IGY TÖRTÉNT

Írta: KOMÁROMI JÁNOS

Azt jóelőre sejtettük, hogy valami erve van velünk Auffenbergnek. Aztán jó orra volt az őrmesternek s és ahogy úgy nyolc óra körül ott ubikoltunk a fülleg erő porban, az őrmester csak rápislogott a ravaszszaki toronyra, aztán vakarván gyet a nyakán, a szemöldökét felintotta a harmadik tagpár felé, jól Kabonyás Andris szuszogott a torny alatt:

— Ma nagy maholjka lesz.

A maholjka nyilvánvalónak tetszett, mert akkor már úgy szólt az gyű ódást, a fűzessedő felé, hogy nyilván kezdett tőle a torkukba, a list meg olyan volt, hogy nem lehetett látni tőle az eget. Oda is szólt félhangon Kabonyásnak, hogy itt szó az ügyhöz, Andrist azonban nem érdekelte a nagy galiciái hadmozdulat, mindössze egyet lökött a ornyún:

— Száraz a torkom, önkéntes úr.

S vágyakozva tekintett el Ravaszka felé, mert remélte, hogy útözben majd csak akad valami jó ocsmá...

Közben azonban nagy dolgok történtek. Először is megtöltötték a uskát, aztán rajvonalba szedlettünk. Vasúton túl akkor már úgy esatogott a gépfegyver, mintha száz ólya kelepelt volna egyszerre... Iár erősen jött felénk a golyó, Ravaszka közséje is elmaradt balról s mi az erdei tisztáson gyüleedtünk. Kabonyás Andris azalatt lftúnt az oldaláról, de ezt csak észöb vettem észre, mert akkor ár úgy reszkettem, hogy ceterázott lábam... A föld dübörgött, az ég engelt, puska, ágyú zúgott, valahol ösen kiabáltak s már alig tudtam önoldokolni, úgy megzavarodott az szem.

Hát ahogy észavezérdtünk a tisztáson, az ezredes úr elénk lovagolt közöpre s ilyenformán beszélt hozzánk:

— Magyarok! Honvédek! E nehéz rákban bizalommal tekint reánk özős édesanyának, a magyar haza, s nem is fog csalódni egyikünkben em! Fogadjuk meg erős hittel, itt, s Isten szabad ege alatt, hogy inább elesünk egy szálig, de becste-nség nem szárad a nevünkön soha!

— Soha! — kiáltottunk valamennyien, mert nagyon drukkolunk.

— Akkor hát rajta, fiam s vivk meg a döntő csatát! Az Isten-el előre!

Itt fölesillant a kardja s a zesze-banda felé intett:

— Hornyisták, a Rákóczi!

Hej, majd megalondultunk erre! A harokár futni kezdte a Rákóczi-marsot, de úgy, hogy a fötrömbítés-nak hólyagga dagadt a pofája, a cintányéros pedig táncleésre válto-gatta a bokáját:

Rajta magyar,
Gyön az ellenség
Közeleg az óra
Csatariadóra...

— Rajta! Rajta! — ordítottunk ösze-vissza s az erdön át szaladni kezdünk a kukoricás felé, mert arra szaladtak a tiszt urak is. A banda pedig recsegett azalatt, de úgy, hogy az eget verte a mars, mi nekvítettük magunkat a kukoricatáblának, de muszka sehol se volt. Erre megint csak futottunk neki egy rétnek. Mondtam is, hova bujhatott az ellenség, mert nem láttam. De alig hogy ezt mondtam, egyszerre megcsapott valami szél s olyan ágyúgolyó fúródott elbém a földbe, mint egy tinó... Még nem értem rá megjedni se s máris olyat durrant, hogy bedugult a balfejem s hanyattvágódtam. Szóval, éppen azon voltam, hogy — more patrio — visszaszaladok az erdőbe, meg is fordultam, de a hátam megett pont az őrmester káromkodott, a kardjával vesztült csapkodott a Fecske cigány, a munkácsi kontrás volt az, akit csapkodott és úgy kergette az ltközet felé. Fecske ugyanis azon rimánkodott, hogy engedjék őket a bandába, az eleme ugysis a hangá-szat, de az őrmester szonyúan gyálá-lázta:

— Mars, te tyúkcsivány, mert boszkorszját hasítok a hátadoból!

Aztán észrevett engemet is és kár-örvendve kiáltott át:

— Nem mondtam! Benne vagyunk a maholjkába!

Mégis csak nagy xoponya volt az őrmester úr, hogy ilyen csalhatatlanul bement a maholjkát. Mert ez bizony maholjka volt. Össze-visszaszaladtam ezalatt és paklizni próbáltam, mert mindenfél nagy rumli folyt s Maczó Jankót például kétszer is úgy főlvágta a föld, hogy vagy háromszor vetett cigánykereket, mi pedig hol lövöl-döttünk ezalatt, hol meg az izzad-ságot töröltük le a nyakunkról. De az ellenség nem mutatkozott, csak az ágyú puffolta a rétet, meg hogy jobbközről kigyúlt valami csür...

Egyszer aztán láttam, hogy Ravaszka irányából egy szantléz meg egy firer valami honvédet húzogát a földön, úgy, hogy a honvéd az egész utat megszántotta a bakancsával.

Odaérnek hozzánk, hát Kabonyás Andris volt az, akit maguk után húzták a földön.

Azt mondja neki a firer:

— Este kihallgatásra gyűszsz, mert leittad magad a csata közben!

Kabonyás erre kösenk feküdt a rajvonalba, de csak úgy dült belöte az italgöz. Dél is lehetett már, a nap igen süttött és ahogy megint nekifiramodott az ellenségnek, Kabonyás az oldalmom botorkált és közö-nyes a fenyegetni kezdte az oroszokat:

— Gyövek már, gyövek, muszlik, csak meg ne löjgúttok, amíg oda-érek! Okosabban tennétek pedig, ha elszelelnétek, mert most éppen jó kedvembe vagyok! Meg vagyok veszve, muszlik, estére ugysis lecsu-krat a százados úr s ezt tinétek közönlhetem. Juj, de benyomja az oldalattal Kabonyás Andris Rakamazról, mert odaváló vagyok, saját első személyemben...

A hadnagy úr ezalatt új vezény-szót kiáltott:

— Irány az égő falu! Előre!

Kabonyás Andris pedig átvette a kommandót:

— Csak utánam, rakamaziak! Di-rekció a kocsmá!

A jó öletlen meg elnevetgélt mag-gában, de nem hallgatunk rá, mert ekkor már a gépfegyver is kösenk sepert valahonét... Délutánri azért csak elértük a falut, már tüz-ben állt vagy fele... Az utcán nyarító tüzérllovak szögüldöztek az ágyúk élen, egy tábornok is elnyar-galt a kertek alatt s Kabonyás más-szodszor is elveszett az oldaláról. Gondoltam mindjárt, hogy alieha-nem a rakamazi legényeket sorakoz-tatja maga után.

Mire alkonyodni kezdett, talán a hatodik falunál rohantunk el, de minden falu égett. Tűzben álltak azonkívül a tanyák meg az erdőse-gék. Ravaszka is rég eltűnt a hátunkban, már nem éreztek a lábun-krat se, csak libegtünk s csak a fejünk volt igen zavaros. De muszkrát egyet se láttunk, mindössze az ágyú zúgott s estére kelve tízfenger volt körülöttünk az egész világ, mintha a pokol közepén táncolunk volna.

Már későre járt az éjszaka, mire visszarendeltek. Valahogy csak összeszterelődtünk mi, századbeliek, ha-

lottunk nem volt egy se, csak Kabonyás Andris hibázott... Már éppen sajnálni akartuk, hogy talán hősi halált halt szegény, de aztán híre jött hátulról, hogy négyen is szállították felénk, sátorponyvában...

Olyan volt, mint a lócs.

Valami kocsmában akadt rá az egészségügyi kiírófilmény, mikor éppen két cseh szakácsnak véredeként. A csehek tudnifélek tartalékban feleltek a falu alatt.

Később jött a százados úr és azt mondta, hogy megnyertük a mai

csatanapot. Aztán jött az ezredorvos úr, megnézte Kabonyást és megállapította, hogy idült alkoholemberzése van. Mi akkor sátrat vertünk, már mindenütt csend volt a sludni szeretlünk volna, de nem lehetett, mert Kabonyás úgy horkolt az úti sáncban, mint egy ló. Pedig nem is mondtam még, hogy a százados előzően kurtavásra vetette, melyet a fegyverkövacs horodt utánunk.

Hát így folyt le a ravaruszka csata.

1918.

Egészségünk

Szemvédelem a mezőgazdaságban

A mezőgazdaságban előforduló szembetegségek legnagyobb része sérülések következménye. Ezek közül a legenyhébb a szaruhártya lobosodása és a szaruhártyába ékelődött idegen test. Leggyakoribb eset, hogy a ló, vagy a tehén farkával belesap a szembe, vagy hogy homokszeme, bogárszárny, esetleg más idegen test ékelődik a szem szaruhártyájába. Ha az idegen test nem furúdotól mélyre, akkor pislogással is eltávolítható. Ezt úgy mondják, hogy kikönnyezik. Az idegen test eltávolítása után a sérülés magától meggyógyul. A beékelődés azonban gyakran olyan erős, hogy az idegen test magától nem távozik el és ha a sérült nem fordul idejében orvoshoz, a keletkező súlyos gyulladás következtében a szem el is pusztulhat.

Ha a sérülést okozó tárgy nagyobb erővel csapódik, vagy szúródik a szembe, áthatol a szaruhártya-seb támad, esetleg a szivárványhártya a sebet át kicsúszik. Sőt megtörténhetik, hogy a lencse is megsérül és szürkévé válik. Ez a sérülés hályog. E sérülésfajta a mezőgazdaságban elég gyakori. Leginkább faaprítás, kukoricatörés, rőzsészedés, szőlőszüret, gyümölcszedés, nádválas közben keletkezik úgy, hogy vagy az aprított fadarab pattan a szemnek, vagy hogy elővigyázatlan lehalajlás közben a kukoricaszár, nád, venyige, faág a szembe szúródik. Igen gyakran fordul elő, hogy az ökrök szarva sérti meg a szemet. Ezek a sérülések igen nehezek és az esetek fele megvakulással végződik.

Az összes áthatoló sérülések súlyosságát fokozza a fertőzés veszélye. Sok esetben csak ezen múlik, hogy a seb simán meggyógyul-e, vagy elpusztul. A szem belsejében úgynevezett lívegetest és csarnokvíz

ugyanis kitűnő táptalaj a baktériumok számára és ha a fertőzés elhatalmasodik, a gyógyulási kilátások ilyenkor igen rosszak. A legsúlyosabb eset az, mikor a fertőzés következtében gyulladós szem a másik szem megbetegedését is okozza.

Sérülés és fertőzés együttesen okozója egy másik — a mezőgazdaságban sokszor előforduló — szembetegségnek: a kuszófekélynek. Mint már említettük, a szaruhártyához-szólás rendszerint magától gyógyul. Ha azonban a kötőhártyán gennykelt baktériumok tenyésznek, azok a hámtól megfosztott területen megtelvedve súlyos fekélyes gyulladást okozhatnak. Ez a veszedelem elsősorban azokat fenyegeti, akik állandó kötőhártyagyulladásban, vagy még inkább könnytömlőgyulladásban szenvednek, mivel ott állandóan sok a genny. A kuszófekély előidézéseben alkalmi könnyű sérülés hozzájárulhat. Megfigyelték azonban, hogy leggyakoribb a gabonaméhek kalászaival történő sérülések után. Azért ez a betegség leggyakoribb nyáron, aratás és cséplés idején. Ezt azzal magyarázzák, hogy az arató munka közben sokszor alig, vagy nem is veszi észre a sérülést és a nagy melegben tovább dolgozik, por, piszok, idegen anyag még több kerül a szembe, ami a baktériumok szaporodásának nagyon kedvez.

Az ilyenmű sérülések legtöbbször véletlen baleset következménye. Lehetne ugyan megfelelő szemüveggel — aminőt kötőrők viselnek — védekezni, azonban a mezőgazdasági munkások nem szeretik, mert a szemüveg a nagy melegben nyomon és ezért viselése kellemetlen. Legjobb védekezési mód a minél nagyobb elővigyázatosság és körültekintés. Szükséges volna már az isko-

lában a tanulókat rászoktatni, hogy szemükre vigyázzanak és ezt a gyárást felülről korukban munkában se hanyagolják el.

A kuszófekély megelőzése érdekében már sokkal többet lehet tenni. Elsősorban mindazokat, akiknek könnytömlőgyulladásuk van, meg kell operáltatni, mert amint a könnytömlőből kiáradó gennyek megszűnnek, megszűnik a feldőlőződés lehetősége is. Ha a műtét nincsen lehetővé, a könnytömlőgyulladásos beteget az aratási munkától távol kell tartani.

Azoknak a mezőgazdasági munkásoknak a részére, akik a cséplésnél a szemsérüléseknek leginkább kitett helyen dolgoznak, kötelezővé kell tenni a védőszemüveg viselését. Ilyen munkások a kévehordók, gépetelők, pelyvalapátolók. Egy dolog azonban nem szabad elmulasztani annak, akinek a szem véletlenül megsérült: azonnal jelentkezzék szemorvosnál, aki az esetleges idegen testet eltávolítja. A mulasztást vagy a halogatást esetleg belekerülhet az illető látásába.

A fényártalom igen ritka a mezőgazdaságban. A szürkéhalály képzéséről a földműveseknél egységes a dal próbálták magyarázni, hogy az illető sokat tartózkodott napsütésben. Ez nem helytálló. Csak elvét fordul elő, hogy a mezőgazdaságban dolgozók szemének a villám fényártana.

A vegyszerek által okozott sérülések ezzel szemben nem ritkák, de nem annyira a mezőgazdasági, minél inkább a házkörűli munkával van nekik összefüggésben. Meszelésnél mérszoltásnál gyakori a sérülés, amely a könnyű kötőhártyagyulladást kezdve egész súlyos szaruhártyagyulladásig terjedő elváltozásokat okozhat. Az ilyen sérülésnél a szemet tiszta vízzel bőszegesen kell kimosni és aztán citromos vízzel kiöblíteni. Ha a sérülés súlyos és a látás ködössé válik, haladéktalanul orvoshoz kell menni. Vigyázni kell a szőlő permetezésénél is, mert a permetező szer a szembe jutva, gyulladást okozhat.

Létfenés állatokkal fofoalkozó emberek szemé is fertőzhetnek. Ilyen esetben az illető azonnal jelentkezzék kórházban, ahol szűrőmál és megfelelő műtét kezezéssel elejét vehetik a nagyobb bajnak.

gy. i. dr.

Kormányzó Urunk nagybuzokévtényét jelezzet

A Kormányzó Úr Öfomeltósága az egyik budapesti nagy pénzintézetnél nagyobb-bosszú nagybuzokévtényét jelezzet.

MAGYAR NÉP HIRADÓJA

ZAZEZER PENGÓS HAZÁT
SZEGÉNYEKRE HOGYTA.

työs Sándor 77 éves pápai ma-
zár, aki ez év augusztusában
halt, most felbontott végrende-
szerint 100 ezer pengőt örö há-
a város szegényeire hagyta. A
viselőtestület most vette át a ha-
tékok.

ÚJ SZOVJET HIMNUSZ.

lint a szovjet hírszolgálat je-
li, a népbiztosok tanácsa úgy
töi, hogy az eddigi államhimn-
t, az „Internacionálét” másik
helyettesíti. Az új himnusz, a
ovjetunói himnusz” zenéjét
sandrov zeneszerző szerezte és
1. március 15-től lesz általáno-
kötelező.

régi himnusz mellőzését azzal
okolják, hogy tartalma nem tük-
vissza azokat a lényeges válto-
kat, amelyek a Szovjetunióban
enszer győzelme után végbe-
tek.

A HIT

KIVEZET A VALSÁGBÓL.

yőry Elemér, a dunántúli refor-
s egyházkerület püspöke, Lo-

soncon járt és előadást tartott.

— Válságban van — mondotta a
többi között — szellemi és gazda-
sági életünk, kivezető út csak
Krisztus lehet. A keresztény élet
nem jelent kényelmet, hanem foly-
tonos áldozatot. Ennek érdekében
feltétlenül szükséges, hogy mind a
római, mind a protestáns kollektí-
vitas egymásra találjon.

A továbbiakban a püspök arról
beszél, hogy amikor súlyos csapás
zúdultak a nemzetre, mindig
megtalálta önmagát. Ma sem lehet
a szabadulás irányra más, mint a
léleken nyilatkozó egység, aminek
az előfeltétele a szeretetben való
élet.

ÖTSZOR ADTA EL A NEM-
LETEZŐ KÖVÉR DISZNÓT.

Pécsről jelentik: János János
obolpusztai kazánfűtő több ember-
nek kövér disznót ígért. Őt ember-
től vett fel előleget. Sertést persze
nem tudott nekik adni, hiszen neki
sem volt. Az összeszedett pénzből
nagy mulatást csapott Pécsét. A
rendőröknek szemet szúrt a nagy
mulatozás, igazoltatták és letartó-
ztatták. Még 370 pengőt találtak
nála.

Községi gazdasági előjárók tanfolyamainak
záróvizsgálója Kolozs és Maros-Torda vármegyékben

kolozsmezei községi gazdasági
járók kétéltos továbbképző tanfo-
a napokban zárult Kolozsváron.
tanfolyamon Kolozsmezeiből 35.
égi gazdasági előjáró vit részt, s
ükre a m. kir. mezőgazdasági fő-
la tanári karának tagjai, az Erdé-
i Magyar Gazdasági Egyesület
bontói felügyelője, a vármegyei gaz-
ági felügyelőség vezetője, a tör-
hatósági állandóság és a közzétá-
gyelőség kiküldötte tartottak elő-
okot. A továbbképző tanfolyam
t az volt, hogy a községi gazdasági
járók előtt rámutasson az állatte-
zés és növénytermesztés terén elő-
tálló hibákra, s megismertesse a
szervekkel a mezőgazdasági köz-
tatás legfontosabb szerveit és intéz-
éseit.

tanfolyam záróvizsgáján az el-
tisztelet báró Bánffy Dániel föld-
lészügyi miniszter képviseletében
vizsgabiztos dr. Balogh Vilmos
szteri osztályfőnök, a földművelés-
minisztérium erdélyi kirendeltsé-

Balogh Vilmos miniszteri osztályfőnök
szólalt fel. Beszédében felhívta a köz-
ségi gazdasági előjárók figyelmét a
mezőgazdasági tudományoknak a gyar-
korlatban való minél szélesebb körű
alkalmazására s hangsúlyozta, hogy a
gazdasági előjárók hivatása lesz a me-
zőgazdasági törvény maradéktalan
végrehajtása.

Dr. Balogh Vilmos felszólalása után
került sor a záróvizságra, amelyen a
hallgatók komoly felkészültségről tel-
tek tanubizonyoságot.

Az ünnepélyes záróvizságh köze-
béd követte, amelyen dr. Balogh Vilmos
miniszteri osztályfőnökkel együtt
résztvettek a tanfolyam előadói és hall-
gatói is.

Ugyancsak vasárnap zajlott le Ma-
rosvárosban és Szászrégenben a
marostordamegyei községi gazdasági
előjárók részére rendezett továbbké-
pző tanfolyamok záróvizsgálója is.

A marosvásárhelyi záróvizságra a
földművelésügyi minisztérium erdélyi
kirendeltségét mint vizsgabiztos dr.
Solly Ernő miniszteri osztálytanácsos,
Szászrégenben pedig dr. Gábor Dénes
kerületi szakoktatási felügyelő képvise-
lte. Megjelent a záróvizságon Mikó
László főispán, dr. Márton Zsigmond
alispán, vitéz Jávör Ernő dr. vármegyei
előjáró és Marosvásárhely város
képviseletében dr. Somogyi István ta-
nácsnok. A tanfolyamok előadói Na-
duvarty Sándor, a vármegyei gazda-
sági felügyelőség vezetője és Buland
Tivadár középfokú gazdasági taníté-
zeti igazgatón kívül többek között dr.
vitéz Fazekas Jenő vármegyei törvény-
hatósági állandóság, az EMGE részről
Csomos Jenő voltak.

Marosvásárhelyen az elsőszentgyö-
gyi, a marosi alsó- és felsőjárás, vala-
mint a nyáradszeredai járás községi
előjárók vizsgáztak igen kiváló er-
edménnyel. Szászrégenben pedig a régi-
alsó- és felső-, valamint a tekei járás
községeinek gazdasági előjárói tettek
bizonyoságot az előadók fáradságtalan
munkájáról.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapítva: 1899.

Magyarország egyedüli állami érdekelttségű, szinmagyar
biztosító szövetkezete.

Kartelen kívül!

A biztosítás minden ágával foglalkozik igen előnyös
díj- és feltételek mellett. Vezér- fő- és helyképviseletek
minden városban és községben.

Erdélyi Főigazgatóság:

Kolozsvár, Horthy-út 6. szám. — Telefon 36-85.

Másfélmillió lengyel és balti ember szörnyű szenvedéseit ázsiai és sarkvidéki szovjet munkatelepek poklában

Mint Londonból jelentik, a Szovjet-unió belsejébe elhurcolt lengyelek sorsáról panaszok dúl a Manchester Guardianhoz írték levelében Danglerfield Ewald. Kijelenti a levelében, hogy rá akarja irányítani a brit közvélemény figyelmét egy nagy, jóformán ismeretlen tragédiára, a "háború nagy tragédiáján belül". Másfélmillió lengyel és balti ember sorsáról van szó, akiket a Szovjet elhurcolt. Ezeket az embereket marhaszállító kocsikban százezer száma vitték az ázsiai és a sarkvidéki Oroszországba. Sok útközben meghalt közülük, akik pedig kibírták a nélkülözéseket, vagy foghazba jutottak, vagy úgynevezett munkatáborokba, vagy pedig Kazakisztan kollektív gazdaságokba kényszermunka végzésére. Ismét másokat a Szovjet a karagandai és a kolimai bányatelepekre küldött, vagy téglavetőbe és fűrésztelepekre. Betegség, koplalás és bántalmazás kö-

vetkezében ezek pusztultak el és — mint Dangerfield kiemeli — főleg öregek és gyermekek. Az elhurcoltak között minden lengyel népréteg képviselői megtalálhatók: földművesek, munkások, tanárok, orvosok és ügyvédek, valamennyien családjukkal együtt. Zsufolt barakokban, sőt sertésólakban kell lakniuk. Semmi gondozásban nincs részükhöz. Aki nem tud dolgozni, az nem kap bért, sem élelmet, úgyhogy sokszor a gyermekek tartják munkájuk árán életben a szülőket. A gyermekek között a halálozások száma igen nagy. Az odahurcolt gyermekek 20—30 százaléka meghalt. Eddig mintegy 30.000 gyermek vesztette életét.

A Manchester Guardian a hozzáintézt levelében fűzött megjegyzésekben ezeknek az elhurcolt embereknek a sorsát reménytelennek mondja.

Bánffy Dániel báró földmívelésügyi miniszter benyújtotta az öntözési és vízmunkálatokról szóló törvényjavaslatot

Bánffy Dániel báró földmívelésügyi miniszter a képviselőház utóbbi ülésén terjesztette be az országos érdekű vízmunkálatokról szóló törvényjavaslatot. A javaslatban foglalt előkészítések kiinduló pontja az, hogy a Kárpátmedence tökéletes vízrajzi egységet alkotó felsőtiszavidéki és alföldi országrészeinek természeti erőt a vizgazdálkodásban fokozottabban felárja, kihasználja s az egész ország gazdasága és művelődése szolgálatába állítsa.

A javaslat szerint a megvalósításra kerülő tervek gyökerei a múlt százada nyúlnak vissza. Az akkor megkezdett nagyszabású vízügyi munkálatok, amelyek főleg az ármentesítés célját szolgálták, több, mint 6 millió holddal növelték az ország mezőgazdaságilag művelhető területét. Az időközben bekövetkezett trianoni kényszerbékében azonban megfosztotta a nemzetet attól a lehetőségtől, hogy országunk vízrajzi egységében rejlő gazdasági előnyöket feltárhassa és értékesítse. Az északi és déli vidéki országrészek örveleles visszaterése újabb lehetőségeit nyújtott arra, hogy eme országrészek természeti erőinek feltárással és kihasználásával megvalósítsuk a tárolással kapcsolatos vizgazdálkodást. Az eddig lefolytatott előmunkálatok alapján

most már hozzákezdhet a magyar alkotómunka a magyar hegyvidék és síkság egymásrautaltságából folyó vízmunkálatok megvalósításához.

A törvényjavaslat három nagyarányú és az elkövetkező évtizedek közgazdaságának fejlődése szempontjából sorsdöntő jelentőségű munkát foglal magában, a felsőtiszavidéki víztárolók, a Duna—Tisza-csatorna megépítését és hasznosítását s a Fencs és Ferenc József-csatorna hasznosítását és a rendszeres öntözögazdálkodás szolgálatába állítását.

A javaslat szerint a Felső-Tisza forrásvidékén, a Visó, a Tarac és a Talabör-Nagygyógy völgyében kell létesíteni víztárolásokat. E víztárolók jelentősége három irányú. Biztosítják a Tisza felső szakaszának, de szárazság idején az egész Tisza hűzőhálóságát, mert pl. csak a visóvízgyűjtő 90 méteres eséssel egymagában egymilliórd köbméter vizet tárol. A tárolások révén közel félmilliórd kilowattórát kitevő villamos energia is nyerhető.

A tárolóknak elsősorban azonban a mezőgazdaság szempontjából van döntő jelentőségük, mert kellő vízmennyiséget biztosítanak öntözési céljára. Segítségükkel lehetővé válik a fokozottabb öntözés s biztosítható az Alföld termőképességének nemcsak

menyiségi, de minőségi szempontból való növelése is. Nagy a jelentősége a tárolók megépítésének az erdőgazdálkodás szempontjából, mert az erdőfelállításával járó nehézségek a víztárolók segítségével megjavított határolon könnyebben kiküszöbölhetőek.

A törvényjavaslat a magyar víztárszer két főfolyóját, a Dunát és az Alföld szét a Dunaharaszti—Örkény—Kecskeméti—Újkecske irányában összekapcsolva csatorna létesítésével — mondhatnánk évszázados terveknek vált valóra, hogy csatorna nemcsak az ország belsejében forgalmát alakítja át, hanem a határokon kívül is, mint nemzetközi hajóútjait, és a segítségével a nemzetközi forgalmat is behalapsolja az északi és déli országrészeket. A Duna—Tisza-csatorna kerekén 650 kilométeres rövidítést is jelent az ország útvonalán, amelyen Kelet és Nyugat-Észak-Északnyugat felé a nagy árucseréje lebonyolódik. Ez a nagy jelentőségű útvonalvidéki lényeges összeköttetést a tisztavölgyi mező- és gazdasági termékek szállítási közege. A fuvardíjcsökkentés a termékek anyagi előnyét jelent, növelve a meglévő piacokon a versenyképességet és új piacok szerzését is lehetővé teszi.

A visszatért Délvidéken még a második végén létesített Ferenc József-csatorna az idegen utóm alatt annyira elhanyagolódott, hogy szükséges e művek korszerűsítését és a rendszeres öntözögazdálkodás szolgálatába állítását biztosítani. A Ferenc-csatorna vízdrenszere a trianoni átmenő és a csatornának belső hajóforgalmán kívül főmunkálatot tesz mintegy 25.000 hektárnyi terület belvízeinek levezetését és öntözés és részben az energiamelés szempontjából is, amennyiben az alföldi viszonylatban számottevő mintegy 270 lóerőnyi vízierőt szolgáltat.

A törvényjavaslat gondoskodik arról, hogy a nagyszabású munkálatok előkészítése már a mostani rendkívül nehéz idők alatt is megtörténjen, emellett megveteli az alapját annak, hogy a jövőbeli tervek valában meg is valósuljanak. A cél az, hogy a jelenlegi rendkívül nehéz idők után nyomban hozzá lehessen kezdeni a munkálatok végrehajtásához. Ezért a javaslatnak a mezőgazdálkodási jelentősége is renkiül, mert a tervezett nagyarányú munkálatok nagymértékben hozzájárulnak a munkaalkalmak teremtéséhez, a gyárpar és a kisipar foglalkoztatásához.

A törvényjavaslat gondoskodik a javaslat műszaki előkészítéséről, elbírálja a munkálatok útjában álló jogakadályokat, előkészíti pénzügyi és a megvalósítást, végül megfelelő szervezetet teremt.

munkálatok műszakilag önálló rehabilitására hivatott szervezetnek alapja a közismerten sikerrel működő M. kir. Országos Öntözésügyi Hivatal, amelynek a kibővítését és átvezetését teremti meg a javaslat. Az szervezett hivatal M. Kir. Országos Ártéri és Öntözésügyi Hivatal alatt működik.

A javaslat a megkezdéstől számítva éven határozza meg a tervezett munkálatok időtartamát. E rendelkezéssel elejét veszi annak, hogy a befelőlő időpontja ismeretlen messzeségbe tolódjon.

A javaslat igen széleskörű és alapos indokolásában kitér az elévült munkálatok műszaki megvalósításának a lehetőségeire, történeti megfontolásra és a várható közgazdasági, szociális és kulturális hatásaira eredményeire.

A törvényjavaslat — mondotta

Bánffy Dániel báró a kormánypart csüörtörtői pártterkezetlen — jelkép, az ország egységének a jelképe. Történelmi és földrajzi valóságot fejez ki. Ezt a történelmi és földrajzi adottságot nem kell bizonyítani, de nem lehet tagadni sem. E feladatok világosan bizonyítják, a Kárpátmedence egységét, a magyar tájaknak egymást kiegészítő összefüggését, az egyes ország-részek gazdasági egymásrautaltságát, vagyis azt, hogy a Kárpátok hegyköszorújának és az Alföldnek a népe jólét, fejlődését és haladást csak közös munkával, egymást kiegészítő természeti adottságának fellárasával tudja biztosítani. Azt mondom, — jelentette ki Bánffy Dániel báró, — hogy az ország természeti viszonyai maguk ösztönzik a késő nemzedéket, hogy a honfoglaló ősök által hazul kiválasztott föld kincsét kibaszánlják és javukra fordítsák.

Lealkozás növénynevelés szakkaliskolákban tanfolyamra

Bánffy Dániel báró földmívelésügyi miniszter a növénynevelés gazdasági és kísérleti intézmények, valamint a növénytermelési szakszolgálat számára szükséges szakkaliskolák képzésére végelt növénynevelés szakkaliskolákban tanfolyam tartását rendelte el. A tanfolyam 1944. évi januárban kezdődik és november 30-ig tart. A hallgatók 2 havi elméleti (Mómagyaróvár) és 8 havi gyakorlati (Mómagyaróvár) kiképzésben részesülnek, majd tesznek késő bizonyítványt kapnak. A tanfolyamra felvehető: arany- és ezüstkalásos, valamint mezőgazdasági szakiskolát végzett, 30 évnél fiatalabb, keresztény, egészséges, leendő földmívelő családból származók, akik katonai kötelezettségük már eleget tettek. Azok, akik már növénynevelés üzemen működnek, a felvételnél előnyben részesülnek. A hallgatók Mosonmagyaróváron vagy 200 pengő ösztöndíjjal tanulhatnak, melynek ellenében étkezé-

sükről az intézet segítségével maguk kötelesek gondoskodni. A hatvani tanfolyamuk alatt teljes ellátást és havi 30 pengőt kapnak. A magán-növénynevelés gazdaságok kiküldött aliszájuk ellátása után bizonyos összegű térítést tartoznak fizetni a m. kir. Növénytermelési Hivatalnak. A felvételi iránti sajtókezelést írt kérelmeket a illetékes vármegyei m. kir. gazdasági felügyelőséghez kell be- küldeni. A felvételi kérelmekhez a következő okmányok csatolandók: születési (nagyszülőikig bezárólag, nős pályázóknak a feleségre és annak születési vonatkozólag is), házassági, illetőségi, erkölcsi, iskolai, orvosi, katonai szolgálatot igazoló bizonyítvány, rövid életrajz és egyéb szolgálati bizonyítványok. A kérelmek be- küldésének határideje 1943. évi december 31. A tanfolyamot elvégző hallgatók legkiválóbbjai állami szolgálatba léphetnek.

Boltkelzeli és növénynevelő tanfolyamok Marosvásárhelyen

Az Erdélyrészi Hangya Szövetkezet marosvásárhelyi központja a hadbavonult szövetkezeti boltkelző utánpótlásának biztosítása érdekében boltkelző tanfolyamot rendezett az egész Erdély területéről önként jelentkezett nők részére. A kéthónapos tanfolyamot a résztvevők elméleti és gyakorlati részében részesültek.

A boltkelző tanfolyam záróvizsgájára vasárnap került sor az Erdélyrészi Hangya központ marosvásárhelyi székházában. A záróvizsgán a földmívelésügyi minisztérium erdélyi képviselőjét Náudvary Sándor, a gazdasági felügyelőség vezetője képviselte. A tanfolyamot 26-on végeztek el, közülük húszan igen kiváló jó eredménnyel, s tájékozottságuk sok esetben jogi vezéreltségű bíróknak is becsületére vált volna.

Ugyanezek a Hangya központ székházában tartották meg a 14-ik győgy-növénynevelő tanfolyam záróvizsgáját is, amelyen a boltkelző tanfolyam össze hallgatói, valamint négy Hangya-tiszviselő vettek részt. A miniszteri vizsgabiztosi teendőkert Dr. Sölly Ernő miniszteri osztálytanácsos, a földmívelésügyi minisztérium erdélyi képviselője helyettes vezetője látta el. A tanfolyamot Dr. Kopp Elemér, a kolozsvári győgy-növénynevelési intézet igazgatója vezette, s a résztvevők nemcsak a győgy-növénynevelésben, hanem a győgy-növénygyűjtés, beváltás, s általában az értékeléssel kapcsolatos technikai és rendezési kérdésekben is részletes, mindenre kiterjedő oktatásban részesültek.

Az eddigi tizenegy győgy-növénynevelő tanfolyamot összesen 471 be- beváltott képeztek ki, hogy ráirányítsák az érdeklődők figyelmét az Erdély szempontjából különösen jelentőséggel bíró győgy-növénygyűjtés nagy magán- és nemzetgazdasági hasznára.

Lapunk mai számúva

**folytatjuk a pénzes-
naltrányok szétbűlését**

Az utalvány is pénzbe kerül, azt használnak föl és köldjük be azonnal az előfizetési díjat

Rejtett kincs — haszna nines...

Vásároljon búzakötvényt!

Magyarország és a nagyvilág

A felsőház ülése

A karácsonyi ünnepek előtt az országgyűlés felsőháza is befejezte a jövő évi állami költségvetés tárgyalását. A vita folyamán felszólalt Kállay Miklós miniszterelnök is, aki nagy beszédet mondott.

A miniszterelnök beszédében foglalkozott a gazdasági kérdésekkel, valamint a földművelésközpont ipar-cikkkel való ellátásával, majd az ország külpolitikai helyzetével. Már május 29-i beszédében körvonalaztam a magyar külpolitika alapvető tételeit — mondotta a miniszterelnök. Természetesen azóta is változatlan az irányunk. Örömmel állapítottam meg, hogy ezen a ponton az ország mind szélesebb rétegeiben találunk megértésre. Mind többet foglalkoznak szerre a világon a kis népek sorsával, amely kérdés bennünket nemcsak országunk, de egész Európa szempontjából is elsősorban érdekel, mert Európa az európaiaké. Pénteken állíthatjuk, hogy kis népek nélkül nincs Európa. Európa nélkül nincs világ, legalábbis nincs olyan, ami emberhez méltó lenne. Azért beszélünk olyan sokat a kis népekéről, mert meg vagyunk győződve, hogy az új világbeosztásunk megalkotásában szereplők kell, hogy legyen, mert, ha nem lesz: ez a béke nem lesz béke. A harcetek közelednek Magyarország felé, ígértek és fenyegetések hangzanak el, amelyek szörnyű sorsot helyeznek kilátásba, azonban beszélgetéssel kitarintunk politikánk mellett. Azal a váddal illetnek bennünket, hogy a könnyű zsákmány reményében sodródunk be a háborúba, hogy idegen tulajdont akarunk erőszakkal elhódítani. Magyarország nem folytatott hódító háborút, nem keresett zsákmányt, csak a saját jusát. Természetesen a sajátjának tekintet az, ami az övé volt, amit csak Trianóban vettek el tőle, de soha sem vette ebben a háborúban a hódítás, vagy terjeszkedés vágya. A tűzvész nem mi gyújtottuk meg s nem lehet bennünk véddolmi azért, mert a lángok minket is megperzseltek. Vállaltuk, mert vállalnunk kellett azt, amire helyzetünk kötelezett, de helyzetünket Trianóban nem mi szabtuk meg. Trianon, Versailles, Saint Germain és Neuilly Áldozata nemcsak Magyarország, Németország, Ausztria és Bulgária voltak, hanem egész Európa, sőt talán az egész világ. A rossz béke, amely csak a háború folytatása más eszközökkel, az egész világot megmérettel leviszi. Minket sem fenyegetés, sem

ígéretes nem tántoríthat el eddigi külpolitikánk céljaitól. Sohasem veltünk részt semmiféle politikai versenyfutásban és ezután sem fogunk. A magunk vonalán kell maradnunk, amit mi magunk jelöltünk ki. A magyar nép nyílt tekintettel akar kezelni az új Európa minden népével és hisz abban, hogy saját értékek biztosítása a létét és örökkévalóságát s ezért a maga útján halad, megvédi önmagát, kulturális, emberi értékeit és ha bármilyen világ jön is, bízik benne, hogy ezek felismerése lesz egy nemzet sorsára döntő.

A felsőház vitájában felszólalt Vitéz Csátay Lajos honvédelmi miniszter is. Hangsúlyozta, hogy a magyar nemzet a nagy európai közösségben pusztá létéért harcol. A világháborúban azért veszünk részt, mert a két évtizednél hosszabb trianoni gúzbakötés után végre lehetőség érkezett az elkövetett igazságtalanságok jóvátételére. A magyar hadsereg bátran megálta a helyét keleten. A magyar honvédség vonult vissza legutóbbra és az elszennvedett vesztéséig annak tulajdonítható, hogy csaknem frontálisan északra és délről jövő támadásokkal szemben kellett védekeznie. A magyar katonák a hősségnek számos példáját adta és ezereivel érzémi csorbítatlanul állanak. A honvédség most megszerzte azokat a tapasztalatokat, amelyek a hadsereg további kiépítésében elkerülhetetlenül szükségesek.

A búzakötvények jegyzése

December 20-án megkezdődött és 1944. január 31-ig tart a búzakötvények jegyzése. A pénzügyminiszter által kibocsátott három százalékos búzakötvények 5 millió métermáza búzáról, 200 millió pengő névértékben szólnak. A 3 százalékkal kamatozó állami kötvények 25 év alatt kerülnek visszafizetésre. A kötvények 5 máza (200 pengő), 10 máza (400 pengő), 25 máza (1000 pengő) és 100 máza (4000 pengő) névértékűek lesznek. A kölcsön törlesztése 1945. február első napjaiban kezdődik és 25 év múlva, 1960. év február hó 1-ével fejeződik be. A búzakötvények iránt az egész magyar gazdasági életben rendkívül nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Székházavatás

A Kolozsvári Gazdasági Egyesület, amely közeli hat évtizedes múltjára tekinteth vissza, karácsony harmadnapján tartotta meg székházá-

nak és gazdasági üzemének a ünnepségét. A székházavatásra hóstáji földeszek zászlók alatt gyűltek fel. A megjelent vendégek avató ünnepség után megtekintették az Egyesület székházát, a földművelési minisztérium anyagi és költségi támogatása mellett épült és a gyümölcseszesszifodát, a gyümölcsfeldolgozó és aszáló épületeit, valamint a daráló- és takarmányfeldolgozó üzemet.

Külföld.

Karácsonyi szombat

Karácsony szombatján ötödik ízben hangzott el a világ keresztényeihez intézett pápai szózat az Örök Várhoz, és ötödöszer csendültek fel a kis és megértésért könyörgő imák templomokban, de a háború zaja is mindig túlharsogja a szeretet üzenetét. Az ötödik karácsony sem hozott enyhülést sem politikai, sem a fegyveres küzdelem, sőt talán ma még bonyolultabb a helyzet, mint az előző háborús karácsony alkalmával volt.

A nagy diplomáciai tanácskozás után ismét a harctéri esemény nyomultak az érdeklődés előterébe úgy látszik, hogy most már világosan a fegyverek veszik át a döntő szót.

Keleti harcok

Karácsony éjszakáján a keleti hadszíntér középső szakaszán renykivil helyes orosz támadás kezdődött, amely mindkét ünnepnap szünet nélkül folytatódott. Német katonai körökben ezt a támadó műveletet a régóta bejelentett orosz támadás kezdetének tekintik. Különösen súlyos harcok dúltak Zsitomirtól délkeletre, Zlobinnál, Rjcsicánál és Vitebszknél. A legújabb harcok Zsitomirtól délkelet feléledtek ki, ahol az utóbbi időben német csapatok voltak a kezdeményezők. Az orosz offenzíva — belső katonai körök szerint — csak néhány kisebb betörtés eredményezett. Nagyarányú szovjet offenzíva alakult ki a zsitomiri térségre, északra is. A szovjet csapatok Zsitomirtól délkeletre oroszoktól ki, amit nyomom követett a német ellentámadás. Rjcsicánál a német támadás és jelentős előnyomulást érték el. Vitebszk térségében különösen a városfői keletre és délkeletre az orosz csapatok rendkívül nagy nyomást fejtenek ki. A keleti

rcvonal déli szakaszán csak kisebb-
eblyi jelentőségű harcok folytak.
Nagyobb erejű szovjet támadás in-
ut a nikopoli hídfő ellen. Nikopol
erületén éppúgy, mint az arcvonal
őzépso szakaszán, az időjárási vi-
zonyon rendkívül kedvezőtlenek.
Az émet hadvezetőség ellenintézkedéseit
s orosz támadást már csirájában
felfojtották.

A délolaszországi harcok

Az elmúlt években a délolaszországi
hadszínteren csak az arcvonal
eleti szárnyán voltak nagyobb har-
ci események. Az Ortonáért fo-
zó kemény küzdelem során az an-
col csapatok többszöri véres veszte-
ggekkel megkísérelt támadás után
aracsony estéjén behatoltak a vá-
ros déli részébe, ahol egész kará-
csony éjjel elkecseregett utcai har-
cok dűltek. A következő két ünneppon-
on folyt az utcai harcok. Az an-
gok rohamcsapatokkal és páncé-
lakkal közelítették meg a város
szaki részét, amelyet német eítőer-
völök tartottak megszállva. Elke-
szedt küzdelem után a német esat-
ok hétfőn Ortonát feladták.

Az olaszországi arcvonal nyugati
szárnyán az 5. amerikai hadsereg
bb támadás kísérlet meg a Cassi-
o-völgy átűrésére, de támadásán-
a német védelem eredményesen
lészaverte. A németek ezek a sza-
szon mindössze két gvenrőben
édett magaslatoit űrtették ki.

Távolkeleti harcok

A japán császári főhadiszállás hi-
ntalos jelentése szerint a japán te-
ereszeti légiőerő december 21-én tá-
madást intézett a Márkus-foknál el-
enséges hajókaravánok ellen. Ennek
orán elsüllyesztett két nagy szállí-
őhajót, két cirkálót és megromált
gy rombolót, valamint több más
őli járművet. A második támadás
rán két különleges szállítóhajót és
integy 20 partraszállási esőnőket
llyesztettek el. A japán vesztesé-
s repülőgép volt, amelyeknek pítő-
őli részben önként vetették rá magu-
at az ellenséges esőpontokra.

Az amerikai csapatok űj-Britan-
niánál partraszálltak. A támadás két
őnyből folyik. Az Arawe felsziget
őli, a sziget déli partvidékén, ahol
s amerikai csapatok már erős tá-
számpontot is létesítettek, továbbá
sziget nyugati részén, ahol az ame-
kai Cap Gloucester térségében
yomulnak előre.

Tengeri háború

A német tengeri haderő egyik kö-
őléke karácsony másodnapján Bay

elientengernagy vezetése alatt meg-
támadott egy angol hajókaravánt,
amely hadianyagot szállított a Szov-
jet-Úniónba. A Murnszaki felé halad-
ő hajókaravánt a német tengeri
erők az Eszaki-fok magasságában
támadták meg. A Scharnhorst né-
met csatahajó és az angolszász bi-
zesítő egységek között harcra került
sor, amelye később egy nehéz an-
goli egység is belevetkőzött. Az an-
goloknak a harc folyamán még
újabb nehéz tengeri erőket is sike-
rűlt összehozni, amelyeket a rossz
időjárási viszonyok miatt nem lehe-
tett azonnal észrevenni. Az an-
golszász tengeri erők többórai kemény
küzdelem után körülfogták a
Scharnhorst német csatahajót,
amely, miután az utolsó gránátig
tűzelt, lobogó zászlóval elsüllyedt. A
vállalkozásban résztvett többi német
egységnek nem szenvedtek vesztesé-
get.

A világ minden tájáról

Stockholmi jelentés szerint jólér-
tesült katonai és diplomáciai körk-
ében úgy tudják, hogy a legfőbb né-
met hadvezetőség már elhatározta a
német megtorló fegyver minél előb-
bi alkalmazását. A fegyver alkalm-
mazásának naptári időpontja még
bizonytalan, de minden esetre az an-
golszász inváziós támadás megke-
zdése előtt fogják harcra vetni. Stock-
holmban úgy tudják, hogy Eszak-
Franciaország egyes pontjain már
megkezdtek a rakétalövedék elindí-
tásához szükséges katalpult szerkezet
felállítását, s ezzel egyidejűleg foko-
zott erővel folytak a rakétalövedék-
kel való gyakorlati kísérletek. Né-
metországban egy teljesen titokban
tartott helyén is.

Londoni jelentés szerint az an-
golszász szövetséges főparancsnokság
rádió útján felhívást intézett a belga
néphez. Felszólította a lakossá-
got hogy lakóhelyének közvetlen
környékével behatón ismerkedjék
meg, hogy megfelelően útbaigazás-
sal szolgálhasson az első szövetsé-
ges csapatoknak, amelyek majd
partraszállnak.

A moszkvai rádió jelentése szerint
Charkovban közhívtali halálra ítélték
a német vésőerő három tagját és
egy orosz állítólagos rémverték
miatt és az ítéletet azonnal végre is
hajtatták.

Egyik newyorki lap szerint az
amerikai csapatok Tarava sziget-
nek megtámadásakor mérgegszagt

használtak. A lap azt javasolta,
hogy Amerika alkalmazzon továbbra
is mérgegszagt a csendesóceáni há-
borúban. Amerikának nem kell tar-
tania a japán megtorlástól — írja
a lap —, mert hiszen az amerikai
veggyi ipar a legnagyobb az egész vi-
lágban.

A római rádió jelentése szerint
Dél-Olaszországból a 4—15 éves
olasi gyermekeket Szovjet-Orosz-
szágba szállítják, ahol szovjet szel-
lemű nevelésben fogják őket része-
síteni. A római rádió a legélesebben
titkolt az angolszászok eljárása
ellen.

Ezerpengős pajzadij agrárpolitikai munka jutalmazására

A Darányi Ignác Agrártudományos
Társaság minden évben jutalomban
részesítette az év folyamán megje-
lent legkiválóbb magyar, agrárpoli-
tikai kérdésekkel foglalkozó tudomá-
nyos művet. A Társaság most kiadott
pályázati hirdetésében ezerpengős díj-
al kívánja jutalmazni az 1942. vagy
1943. év folyamán megjelent és az
agrárpolitika (mezőgazdasággitika),
korebe vágó munkák közül a legkivá-
lóbbat. A pályamunkák beküldésének
határideje 1944. január 31.

Mindazok, akik a jutalmi díjra pá-
lyázni óhajtának, pályamunkájukat
három példányban küldjék be a Da-
rányi Ignác Agrártudományos Társa-
ságnak (Budapest, V., Deák Ferenc-
utca.12.) dr. Bernát Gyula titkár cí-
mre.

A díj odaítélésénél nemcsak önálló-
an, könyvalakban megjelent, hanem
folyóiratokban közlő munkák is
tekintelbe jöhetnek. A pályamunkák
terjedelmét a Társaság nem kötölte
meg, de rövidebb dolgozat esetén a tar-
talmi értéknek nagyobbann kell len-
nie. A bírálóbizottság be nem küldött
munkát is részesíthet jutalomban, s
a díjat legfeljebb két részre osztva is
kiadhatja.

Disznóölés

Írta és rajzolta: Dobry Lajos

Ágnes asszony, a gazda felesége szelíd lelkű gazdaból volt világegyetében. Mózes gazda azonban mégse hitte, hogy ennyire irás vaj legyen a szive.

Arról volt szó, hogy karácsonyra műsvilágra küldik a Miskát, ami ott azt kellett érteni, hogy Mózes gazda felnőtt szándékozott a szépen kikerekedett hizót... Ez rendjén is lett volna, hiszen a faluban nem egy gazda így eszelekedett már és az Áron szomszéd is csak a minap szurta nyakon asztmásan szuszogó hójas kocáját a kertek alatt. Már füstölobe is vitték a szalomát...

A baj az volt, hogy nem csak Ágnes néni, hanem a Miska is igen jámbor lélek volt. Ha Ágnes néne moslékot vitt neki a csorba dézsjában, oda dörgölözött a lába szárához, orrával a keze fejét döfkölte és megnyalagatta a mostlékosztó kezét hálásan.

Ha meg kiengedték egy kisét fűcskőreszni a kertbe, nem kellett más, csak meypillantsa a földék elején krumpli szedő Ágnes néne kék karton viganóját, máris rohant hozzá, mint egy idomított puli kutya és el nem mozdult mellőle, hanem követte minden lépésén hűségesen. Elhalmozta a gazdasszonyt hálájának külső jeleivel. Kéz csoda volt ez a Miska.

Még a hádot és megőrizné a Miska, ha rábáznák — dicskedett el kocójával nem egyszer Ágnes néni. — Uyen okos disznót még nem es látom — szokta mondaní. Ugy szerette, mintha a fia lett volna.

— Az a fő, hogy lesz elég zsírja! — állapította meg szakértelemmel Mózes

gazda, aki a disznó erényel közül az okosság mellett a zsírpárnáit értékelt leginkább.

— Már pedig ezt le nem öli, Mózes!

Mózes gazda elbámult:

— Netene... Talán csibéket költünk vele?

Azzal fogta a nagy kést, hogy viszi közsörülni, mert itt holnap reggel disznóölés lesz! Már Pál sógort is meghívta, meg Üreg Estókot, a konját is, segítségnek.

Ágnes nénével forgott a világ. Anyujt se szólt egész nap, mint egy fia galamb. Annál többet sóhajtozott éjt-szakának idején. Csak forgolódott az ágyban, meg sóhajtozott... sóhajtozott meg forgolódott. Mózes gazda se nyugodhatott az asszony nagy bánatától.

Kora reggel, mikor Üreg Estókék bekocogtak az ablakon, Mózes gazda már talpon volt és készítette a szilvapálinkát. Ágnes néne meg csak fekiútt az ágyban. Ugy tett, mintha meghótt volna.

Csak akkor szólt meg, mikor Mózes gazda kijelét készülődött:

— Hát mégis levágják?

— Ühüm! — mondta Mózes gazda és magában imádkozott az égiekhez, hogy valahogy keményítsék meg Ágnes szívét, mint pergő agnelű menyecske korában volt, amikor egy ízben emlékeztelen elagyabugyálta a szilvokótvál Mózes gazdát, mert bepillgókóva jött haza, mikor nem kellett volna.

Miska gyanútlanul fogadta kora reggeli látogatóit. Barátságos szemekkel tekintetett Mózes gazdára, meg Üreg Estókékra. Csak akkor neszelt föl kissé a híres okossága, mikor látta, hogy kitesszelelik az udvarra és Üreg Estók, meg a sógor gyanusan közelednek a hátsója felé, hogy elkopják a sonkáját.

— Ríff!... fff!...! — horkant Üreg Estókra.

A sógor ekkor megkapta másik oldaláról a kocót, Üreg Estók meg elcsipste a bal hátsó végtagját.

Mielőtt Mózes gazda is megölthette volna, váltott a Miska világhírű esze és egy mesteri fordulattal a szilvafához lapította Üreg Estókot, Pál sógort meg oldalba teremtette a kalimpálót

hátsó lábával. Ugy estek két felé, mint a hitvány kővek.

— A sülly essék beléi! — ordított Mózes gazda.

A galamb lelkű Miska ekkor megsátáni képpel iramodott a kertkap felé. Ugy szedte a lábait, mint valaki négytábu olimpiai futójának.

— Létrát neki, Mózes! — ordította a feltápaszkodó sógor.

Miután Üreg Estók is levakarta megót nagy nehezen a szilvafáról, rohantak mind a hármán a pajtából előragyátott létrával Miska után. Ugyan csak belé melegedtek, mire sarokb tudták szorítani a kertészegnél nagy bodzafa alatt.

Mózes gazda csak úgy tíz óra fel keveredett be a konyhába.

— Mi van? — kérdezte Ágnes néni.

— Ugy! — mondta Mózes bácsi. — A Miska elfekergett, mondják, hogy megveszett. Ráment a veszettség a híres eszre. Most már éppen olyan okatlan állat, mint a többi, vagy még okatlanabb, mert Üreg Estókot es nyomorékká tette, meg a sógort es, meg a jegy:öt urat es, meg aki utjába került, mindenkit.

Ágnes néne fehérre változtatta a színt:

— A húsja is megveszett?

— Az nem, csak az esze. Csak éppen a híres esze veszett meg.

— Hót akkor még levághotnánk, Mózes... A jegy:ő trnak meg vinnénk egy kis kóstólót a disznóságból, hrgy ne haagudjék...

Mózes gazdának huncut mosoly állant meg a szeme körkában.

— Le es vágta a sógor. Már pörkölök és a huzatját a szilofaja alatt. Kézhelhet, Ágnes a kiskocsart a fejgő urnak.

A kert felől pörkölés illatát hozta fele a szél. Valaki énekelt is magas éterhangon a kertben és egy másik hang brumogott hozzá. A sógor volt, meg Öreg Estök. *Élt futók, hogy Csinoldi erdőn... csinoldi erdőn...* Gyáttalán nem lehetett érezni a hangukból, hogy a Miska lehetetlenné tette

volna őket. Legfőbb Öreg Estök énekelt átkozott hamisan, de neki sohasem volt valami nagy hallása. A templomban is nagyon önféjten fajta a szent énekeket.

A tetéjibe: a jegyző úr is éppen most ment el az ablakjuk alatt serevő cizmákban. Kutgajaja sem volt.

— Nagy kópé kend, Mózes — mondta Ágnes néne, és mikor megértette az egész kópéságot, két kis Öreg gyémántesepp könnyűvel búcsúztatta el híres eszű kedves kocáját, a Miskát.

Ezt kell tudni a rovarokról

Talán nem tetszetős tárgy egy zörazoktatva ismeretterjesztő új-ágekk számára, mert a rovaroköl általában ítörzök az emberek, le ha meggondoljuk, hogy minden egyes szabadon termő növényen át-az 4-5 rovarfaj él, sőt a füz-, ölyg- és fenyőfán pár száz (nem rovar, hanem rovarfaj!) és hogy a Föld állatfajai közül ezidáig a mintegy 30.000 gerinccsel szemben 450.000 állatfajit rendszerezett a tudomány, melyek közül 350.000 esik a rovarokra, akkor gyözűk le a egy-ét percre ellenszenvüket és olvas-tuk el, mit mondanak róluk az entomológusok, a rovarvilág tudósai.

A BOGARAK ELETÉRŐL.

Pedig ez az élet a legtöbb esetben igen rövid, mint a tiszavirágé, amely kifejllett rovarokorában alig élt pár órát. Rendesen délután raj-rik fel a vizek mélyéből s este befejezi földi hivatalát: született, szeretett és meghalt.

Az apró *temető bogár* addig repked a mezők felett, míg elhullott egeret vagy más kis állatot nem talál. E felfedezésről aztán körbe rá-díozza társait, majd a temető köz-ös erőköddéssel valamilyen földre-pecésbe vonsszólják, beléje rakják petéiket és betemetik. Így a kike-rlők lárvák tápláléka, de a kikelés-hez szükséges hő is az enyészés ál-tal keletkeztet meg következtében biztosítja van.

A *fürkész darázs* a hernyót min-dig „kifürkészi”, akárhova bujjon el, hogy bőre alá helyezze petéit. A hernyó azért tovább fejlődik, bábbá is lesz és csak akkor falja fel a benne kifejleődött darászláva.

ÉLŐSDIEK.

Előfordul és éppen a fent emlitett fürkész darásznál, hogy az élősködő lárváknak is vannak élősdiei, sőt a harmadrendű élősdiek nem ritkák a fémfürkésznek és az apró fürkésznek családjában. Mi-

lyen apró lehet egy élősdijé élősdijé-nek az élősdije! Olykor gondosan összehordot eleségét eszik el önkén-telen házigazdájuk elől, mint pél-dául a kakuk-méhek, amelyek pe-téiket a művész-méhek sejtjeibe rakják.

VILÁGJARÓK.

A legtöbb rovar keletkezéséj hely-lyen marad, de vannak olyanok, amelyeket növényekkel vagy azok földjeiben hoznak át az óceánokon más világrészekbe. Megállapítot-ták, hogy a mostani háború alatt az angolok repülőgépeken juttatták át Németországba egy burgonyát pusztító, veszedelmes rovarfajt az-ért, hogy azokkal végeztessék el, amit hajóhadukkal nem tudnak: Európa kiéheztetését. Az *oleander-lepke* Dél-Európából gyakran hoz-zának is elrepül, ezeknek hernyói ta-rolják le az alföldi falusi házak dí-szének, az oleandernek leveleit. Utódat azonban őzokor visszaván-dorolnak az őshazába. A sáskák és hangyák vándorlásai közben végeztet rettentés elemi csapásként em-letegetett pusztításokról: az egyip-tomi sáskajáratról, vagy az *elefan-tól is megölt, emberévi indiai han-gyákról* mindannyian olvastunk vagy a Bibliában, vagy útleírások-ban és rémregényekben.

A világ leggyorsabb repülője is

ROVAROK HASZNA, KÁRA

Tulajdonképpen miért van olyan sok rovar a világon?

A természet gazdálkodásában a rovar *nélkülözhetetlen*. Nagyon sok más állatfaj kipusztulna ha táplál-ékát, a rovarát nélkülöznie kellene. De még a növények sem tudnának termést hozni, ha hiányozna a ro-var, amely megtermékenyítésüket elősegíti. Ez embernek nélkülöznie kellene a méhek *mézet*, a selyembo-gár selymét, régebben a gubacs-darázs gubacsából készült tintát és

a *Coccus cactiból* készült árágá karninfestéket stb.

Es mi segítene a talaj porlasztá-sában a küzdő, hatalmas embernek, ha nem a földet őrül meg számlál-hatatlan apró bogárka? A rovar azonban mégis beletartozik a ter-mészet kifürkészhetetlen rendjébe. Nekiünk, embereknek feladatunk, hogy küzdjünk azok ellen, amelyek ellenségeink.

Hogyan készül a cigarettá?

A cigarettagyárak napi termelésé csillagászati számokot eredményez és ilyen tömeggyártásnál sem fordul elő sohasem, hogy a dobozok vagy csomagok töltésénél hiba történt és a huszas csomagba huszon-egy vagy tizenkilenc cigarettá ke-rülne. Ilyen csalhatatlan pontos-sággal természetesen csak gépek dolgozhatnak s azok közül is csak a legérzékenyebb: az elektromos szem.

A cigarettakészítő gép akkora, mint egy kisebbfajta ház. Szédítő sebességgel dolgozik, szemmel szinte alig lehet követni a munkáját. Sodorja, válogatja, csomagolja, le-ragasztja és szállításra kész álla-pothoz ontja magából a cigarettákat. Az egész hatalmas gépezetet egy kis Siemens-számláló mozgatja, amely villámgyorsan számlálja a készülő cigarettákat. Naponta há-rommillió cigarettá fut rajta ke-resztül és ha a legesekélyben hibát észlel (pl. a cigarettá nincs egyen-letesen töltve, vagy simán ragasz-tva) leállítja az egész gépezetet.

A kis elektromos szem működése épp olyan egyszerű, mint amilyen szellemes. Minden készülő cigarettá átfut egy hárszárvékony fénygyá-rón és egy pillanat törtszérére meg-szakítja. A fényugár megszakí-tása kikapesolja az áramot, az áram kikapesolódása viszont mükö-désbe hozza a számlálókészüléket. A huszadik kapcsolásnál önmüködő kar összemarkolja a cigarettákat és dobozba csomagolja. A másik elek-tromos szem a cigaretták minőségét ellenőrzi. Ha a cigarettá nincs elég-g megdodorva, vagy kinyúlt a ra-gasztása, vagyis vastagabb az elő-írt méretnél, megszakítja a fénysu-gart, ezáltal az áramkört és esen-gőjelzéssel ad, hogy a felügyelő ki-szedhesse a sérült cigarettát. A gyártás minden pontján ilyen ön-müködő ellenőrök üylenek és fény-jelekkel, vagy esengőjelzéssel fi-gyelmeztetik az üzemvezetőt.

T. EGYETEMI KÖNYVTÁR
KOLOSZVÁR
zent György tér

Nem kaphatnak útlevelet a 18-60 év közötti, hadköte- les magyar állampolgárok

A Budapesti Közlöny új száma közli a honvédelmi miniszter rendeletét, amely kiterjeszti az ország elhagyása, a külföldön tartózkodás tekintetében eddig megállapított korlátozást valamennyi hadkötelessre, tehát mindenkire, akinek életkora 18—60 év között van. Rendeletet adott ki a belügyminiszter is az útlevelek kiállítás hatóságának. Rendeletében közli, hogy a 18—60 év közötti magyar állampolgár férfiak részére tekintet nélkül arra, hogy katonai szolgálatot teljesítettek-e vagy sem, a hatóságok nem állíthatnak ki és nem hozszabíthatnak meg útleveleket.

Illetékes helyen ismételtén felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy a magyar állampolgárokra évek óta hatályos kilépési korlátozások vannak érvényben. A már régebb fennálló rendelkezések szerint a korlátozások kiterjednek azokra a férfiakra, akik folyó évben 18. életévüket betöltik, de 61. életévüket el nem érik. Ezért az ebben a korban lévő férfiaknak, ha külföldre szándékoznak utazni, a belügyminisztertől a lakhely szerint illetékes útlevelek kiállítás hatóság útján határkielépési engedélyt kell kérniük. Az engedélyt a belügyminiszter csak kivételes esetekben adja meg. Az erősen igénybevett hatóságok felesleges megterhelésének elkerülése végett kívánatos, hogy az említett koru férfiak közül bárki csak halaszthatatlan szükség esetében folyamodjék ilyen engedélyért.

Szerkesztői üzenetek

Jakab D. Szolotva. Leveléből idézzük az előbbikat: „...nem tudom megállani, mint nagyon régi előfizető, hogy hozzá ne szólnék az újonnan beállított laphoz. Nagyon tetemik nekem, amikor Kedély nevű szerkesztővel, vádakra, havesokra, fordókra és nem csak Erdély, hanem egész Magyarország nevezetességeiről írnak." Magyarország jövő érzéseket fejez ki „Osz végén” című vers is. Kedves emlékeink közé soroztuk, Jókivánágrat mindenben viszonyozzuk.

Os. E. tanító. Van közöttük sikerült darab, ennek szerét egyjűk. Csoréba mindjárt sziveséget is kérjük: írja meg alkalomadtán, hogy közzségében az emberek mit szeretnek legjobban a lapból a mi érdeklő öket a legkevésbé. Előre is köszönöm!

K. M. Homoródlámis. Verse közlem érkezik, lelkes hangja elismerést érdemel. Nem tudnánk kétségbeírni érdekes leírást küldeni.

T. F.-né tanítósné, Sajnos, nem csak az Ön „Czenetét”, de még a magunkét sem jelentethetik meg, rajtuk kívül álló és egyelőre elháríthatatlan akadályok miatt. De less még erre alkalom.

P. E. tanító. Kétségtelenül ügyes, de sajnos, nem nekünk való. Talán közzségéről küldhetne érdekes leírást lapunknak.

Szűs Vilmos, tanító. Amint láthatta, karácsonyi számunkban már meg is jelent. Jó leírásról mindig szivesen veszünk. Irjon mások is, az időgért köszönet.

Lelkes, Kolozsmegye. A kérdéses könyv még nem jelent meg. Kiadóvatalkunk útján is előjvezetheti magát. Szabó Jenő meghalt. A mi nem az örökösöké, mert azt még életében Szemes joggal együtt eladta. Eddig nem került nyilvánosságra.

Több olvasó, Kézvárosrészely. Eddig csak előfizetői kaphatták a lapot. Valószínű azonban, hogy a közeljövőben a bizományosoknál is kapható lesz példányoként.

FIGYELMEZTETÉS!

Kérjük olvasóinkat hogy mindenem előfizetési ügyben a „Magyar Nép” kiadóhivatalához, Kolozsvár, Brassai-utca 7. forduljanak. Kérjük tehát azokat az olvasóinkat is, akik a Ennek felhívásai alapján kapcsolódhattak be előfizetések táborába, előfizetésük szintén Kézvárosi kiadóhivatalunkhoz forduljanak.

A kiadóhivatal üzeni

Alább felsoroltaknak köszönetet mondunk a bejelentett új előfizetőkért:

G. D. Erkeserő, F. J. Monorfalva, S. J.-né Kiamonostorszeg, S. I. Pászaháde, kút. Ny. M. Felsőszapor.

Előfizetőinkhez! Az új alkalom óta azóta búmmel köszöntjük előfizetőinket. Minden előfizetőnknek jussan esz be, hogy vajjon teljesítette-e lapunk szemban fennálló kötelezettségét? Rendeste-e tartozását, jelentette-e be új előfizetőket? Tudjuk, hogy mondhatni mindenkinek van olyan talán fontosabbnak tartás elintézni valója, mint a lapunkra való foglalkozás, de gondolja meg, ah tudja, hogy a „Magyar Nép” milyen szerepet kíván betölteni a jelenlegi háború meghozhatott kármányait köztük lapunkat, ha ebben előfizetőink segítségével vannak. Es pedig nem ehet más, minthogy az előfizetőt díjazni kell. Kérjük. Alének tartozása van, ne hagyja annak kifizetését, hanem küldje be a pénzt. Ögyszintén új előfizetőket is kérünk az ügyben. Ha előfizetőnk fokozottabban foglalkoznak ezekkel, úgy már biztosítva van lapunk helyzete az új évben is.

Es alkalommal tehát ismételen felszólítjuk azokat, akik bármely okból kifolyólag még nem rendezték hátralékaikat, közzük be a díjat, hogy ne keljen állandó felhívásokkal erre figyelmiztetnünk.

A közzségbe befolyt pénzesek nyaglásak: J. A. Turterebos S (943-r), P. Gy. és P. L. Erdővára 20, G. K. Csiksmereza 11, F. I. Kétesd 10,20, ill. S. K. Gagos 14,20, B. A. Nagyadorján 11,20, V. Gy. Nagyida 14,20, ill. K. J. Székelyokók 11,20, G. A. Teke 14,20, K. E. Erzsódoró 9, úzv. S. D.-né Selyemlova 8, H. K. Szágyosnyó 10,20, L. S. Erbatvan 14,20, R. Gy. Erdőd 11,20, N. Gy. Patóháza 14,20, M. K. Szalmaváralja 8,20, Sz. L. Szentjános 8,20, ill. T. J. Szamosob 14,20, V. E. Vetés 8,20, B. L. Szamosob 8,20, ifj. S. D. Patakfalva 8, F. M. Nagy-solymos 10, V. F. Rizmány 14,20, K. P. 14,20, S. A. 8,20, Sz. S. Sövérd 8,20, R. Gy. Iriny 8,20, Sch. Gy. Mezőpetri 8,20, K. K. Szaniszló 8,20, Cs. S. Szamoskorod 14,20, ifj. N. A. Szamoskorod 20,20, Gy. Iriny 8,20, B. J. 8,20 és Sz. D. 8,20, D. A. Patóháza 8,20, D. F. Baza 10, S. J. Baza 10, Bálványvárjáról: K. I. J. 8,20, Cs. S. 8,20 és H. A. 8,20, ifj. K. J. Cegőtelek 17,20, A. A. Kozárty 8,20, T. M. Mikéháza 8,20, ifj. S. J. Magyarlápón 8,20, J. M.-né Magyardecse 8,20, U. M. Szék 8,20, S. J. Szék 8,20, Sz. B.-né Kémer 6, J. M. Bözödfalva S. Aranyos-meggyesről: S. A. bíró 7,50, B. Gy. 5, H. B. 5, Cs. J. 5, úzv. K. Gy.-né 5 és B. Gy. 5, Krassabétekről: G. A. 8,20, F. L. A. 8,20, M. J. 8,20, W. J. pleb. 5,20, T. M. L-né 8,20, B. I. Akos 8,20 Pengő.

Szerkesztőségét felül: PAP JÁNOSY BÉLA de.
Felső kiadó: TOTH KALMAN.